

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

2005 m. gegužės 17 d. Nr. 1050-25-67

Vilnius

TURINYS

1. SANTRAUKA	2
1.1. ĮVADAS	2
1.2. BENDROJI INFORMACIJA	2
1.3. AUDITO ATLIKIMO TVARKA	2
1.4. NUSTATYTŲ PASTEBĖJIMŲ POBŪDIS.....	3
1.5. PASTEBĖJIMAI.....	3
2. AUDITO ATLIKIMAS	5
2.1. AUDITUOTOS SRITYS	5
2.2. AUDITUOTI ASIGNAVIMAI	6
2.3. AUDITUOTOS IŠLAIDOS	7
2.4. APSKAITOS POLITIKA IR VIDAUS KONTROLĖS SISTEMA	9
3. DALYKAI, Į KURIUOS MINISTERIJOS VADOVYBĖS DĖMESYS BUVO ATKREIPTAS PRAEITO AUDITO METU IR KURIE PAKARTOTINAI NUSTATYTI	9
3.1. DALININKŲ ĮNAŠAI Į VIEŠASIAS ĮSTAIGAS.....	9
3.2. VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ FINANSAVIMAS	10
3.2.1 <i>Viešosios įstaigos Švietimo kaitos fondas finansavimas</i>	10
3.2.2 <i>Viešosios įstaigos Užsienio lietuvių rėmimo centro finansavimas</i>	11
3.3. SPECIALIOSIOS ŠVIETIMO PLĖTROS PROGRAMOS PAJAMŲ PLANAVIMAS, JŲ APSKAITA BEI ĮMOKĖJIMAS Į VALSTYBĖS BIUDŽETĄ	12
3.4. ASIGNAVIMŲ, SKIRTŲ DARBO UŽMOKESČIUI, NAUDOJIMAS	13
3.5. ILGALAIKIO TURTO VALDYMAS IR APSKAITA PAVALDŽIOSE ĮSTAIGOSE	14
4. VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ PATIRTŲ FAKTINIŲ IŠLAIDŲ REGISTRAVIMAS APSKAITOS REGISTRUOSE IR ATSKLEIDIMAS METINĖJE SUVESTINĖJE ATSKAITOMYBĖJE	15
5. VIDAUS KONTROLĖS PRIEMONIŲ VEIKIMAS UŽTIKRINANT, KAD LĖŠOS, PERDUOTOS VIEŠOSIOMS ĮSTAIGOMS, BŪTŲ PANAUDOTOS PROGRAMOSE NUMATYTIEMS TIKSLAMS	17
6. PROGRAMA 10.5 „MOKSLO IR STUDIJŲ SISTEMOS BENDRŲJŲ POREIKIŲ TENKINIMAS“	19
7. KITOS MINISTERIJOS VYKDOMOS PROGRAMOS	21
7.1. PROGRAMOS 7.1 „VAIKŲ IR JAUNIMO UGDYMO UŽTIKRINIMAS“ PRIEMONĖ 7.1.3.1.1	24
7.2. PROGRAMOS 10.5 „MOKSLO IR STUDIJŲ SISTEMOS BENDRŲJŲ POREIKIŲ TENKINIMAS“ PRIEMONĖ 10.5.1.1.20 ..	25
7.3. PROGRAMOS 8.1 „ŠVIETIMAS INFORMACINEI VISUOMENEI“ PRIEMONĖ 8.1.1.6.1, PROGRAMOS 10.5 „MOKSLO IR STUDIJŲ SISTEMOS BENDRŲJŲ POREIKIŲ TENKINIMAS“ PRIEMONĖS 10.5.1.1.1 IR 10.5.1.1.2.....	26
8. PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ VEIKLA TEIKIANT KOMUNALINES PASLAUGAS FIZINIAMS IR JURIDINIAMS ASMENIMS	28
8.1. VEIKLOS ATITIKIMAS NUOSTATAMS (STATUTAMS)	28
8.2. BIUDŽETO LĖŠŲ NAUDOJIMAS NE PAGAL PASKIRTĮ.....	29
8.3. APSKAITOS PROBLEMOS	30
8.4. PAJAMŲ UŽ KOMUNALINES PASLAUGAS NAUDOJIMO PROBLEMOS	31
9. KITI SVARBŪS PASTEBĖJIMAI DĖL PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ APSKAITOS DALYKŲ	31
10. IŠVADOS	32
11. ASIGNAVIMŲ VALDYTOJO PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ	35
12. KITI PASTEBĖJIMAI	35
13. REKOMENDACIJOS	37

1. SANTRAUKA

1.1. Įvadas

Valstybinį finansinį auditą atlikome Valstybės kontrolės finansinio audito 5-ojo departamento direktorės 2004-06-16 pavedimu Nr. 1050-25.

Audituoja 2004 metų suvestinė finansinė atskaitomybė.

Mes atlikome Švietimo ir mokslo ministerijos Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso (forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitos (forma Nr. 2) ir kitų apyskaitų (formos Nr. 3, 4, 5, 6, 7, 8, B-1, B-2, B-3, B-9, B-11, B-12) auditą.

1.2. Bendroji informacija

Audituojama įstaiga, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija – (toliau – Ministerija), yra Lietuvos Respublikos vykdomosios valdžios institucija, vykdanči įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas švietimo, mokslo ir studijų sričių valstybės valdymo funkcijas ir įgyvendinanti šių sričių valstybės politiką. Ministerijos identifikavimo kodas – 188603091, buveinė – A. Volano g. 2/7, Vilnius. Ministerijos steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė, kodas 8860457.

Audituojamu laikotarpiu švietimo ir mokslo ministru dirbo Algirdas Monkevičius, nuo 2004-12-09 – Remigijus Motuzas, atsakinga už buhalterinę apskaitą - Finansų apskaitos ir kontrolės skyriaus vedėja Kristina Želudevičienė. Ministras A. Monkevičius 2002-12-30 įsakymu Nr. 740 ir ministras A. Motuzas 2004-12-24 įsakymu Nr. 24.1-09-P1-648 Ministerijos valstybės sekretoriui Dainiui Numgaudžiui suteikė valstybės biudžeto asignavimų valdytojo įgaliojimus.

1.3. Audito atlikimo tvarka

Švietimo ir mokslo ministerijos finansinės atskaitomybės auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais. Auditas suplanuotas ir atliktas taip, kad pateiktų pakankamus, tinkamus ir patikimus įrodymus, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų informacijos iškreipimų. Audito metu buvo atliktas finansinės atskaitomybės ir sandorių auditas, apimantis dokumentų ištyrimą, vidaus kontrolės ir finansų valdymo informacijos, sudarytų sutarčių bei sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo tyrimą.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto bei ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą dalis.

Ministerijos valstybinio finansinio audito ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas valstybinio audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatytu laiku.

1.4. Nustatytų pastebėjimų pobūdis

Audito metu nustatėme ir aprašėme daug dalykų Ministerijos vykdomose programose. Taip pat atkreipėme dėmesį į kas metai pasikartojančius dalykus. Visus pastebėjimus suskirstėme į kategorijas pagal svarbumo lygį, kuris, mūsų įsitikinimu, turi būti jiems priskirtas.

Išskyrėme šias pastebėjimų kategorijas:

svarbūs pastebėjimai – reikšmingi dalykai, kurie turėjo įtakos finansinių ataskaitų duomenų teisingumui bei asignavimų panaudojimui atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimus, į kuriuos dėmesį nedelsiant turi atkreipti aukščiausio lygio vadovybė bei dalykai, kuriems išvelgėme padidintą riziką;

vidutinės svarbos pastebėjimai – dalykai, susiję su vidaus kontrolės sistema ir į kuriuos nedelsiant turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio vadovų dėmesys bei dalykai, kuriems išvelgėme padidintą riziką.

pastebėjimai – dalykai, į kuriuos turi atsižvelgti Švietimo ir mokslo ministerija.

1.5. Pastebėjimai

Svarbūs ir vidutinės svarbos pastebėjimai bei išvelgtos rizikos apibendrinta forma pateikiami toliau (1, 2, 3 lentelėse). Šių pastebėjimų ir nustatytos rizikos detalės nėra pateikiamos šioje santraukoje, tačiau yra išdėstytos atskirose Ataskaitos dalyse. Mažiau svarbūs pastebėjimai apibendrinta forma nepateikiami, jie išdėstyti atskirose Ataskaitos dalyse.

Atskirai išskyrėme Ataskaitoje 3 dalį šio audito metu nustatytiems dalykams, į kuriuos Ministerijos dėmesys buvo atkreiptas praeito audito metu: viešųjų įstaigų finansavimo, specialiosios švietimo plėtros programos pajamų planavimo, jų apskaitos bei įmokėjimo į valstybės biudžetą, asignavimų skirtų darbo užmokesčiui naudojimui, ilgalaikio turto valdymo ir apskaitos, dalininkų įnašų apskaitos problemos, kurių pašalinimui Ministerija skyrė nepakankamą dėmesį.

Rekomendacijos, susijusios su suformuluotais svarbiais pastebėjimais, pateikiamos Ataskaitos 13 dalyje.

1 lentelė

Svarbūs pastebėjimai

Ataskaitos dalis	Pastebėjimų santrauka
3.2.1	VšĮ Švietimo kaitos fondui ir Užsienio rėmimo centrui biudžeto asignavimai skirti nesivadovaujant
3.2.2	Viešųjų pirkimų ir Biudžeto sandaros įstatymo nuostatomis (2),(3),(5).
3.2.2	VšĮ Užsienio rėmimo centrui lėšos skirtos stipendijoms mokėti, nors jos turėjo būti mokamos viešosios įstaigos lėšomis (7).

Ataskaitos dalis	Pastebėjimų santrauka
3.3 3.4 3.5	Pavaldžiose įstaigose neteisingai vedama kasinių ir faktinių išlaidų apskaita (10), neteisingai skirti ir išmokėti priedai prie darbo užmokesčio (11), neteisingai apskaitoma pastatų vertė, skaičiuojama amortizacija, nesavalaikiai registruojami pastatai, perduodant pastatus neteisingai apskaitomas plotas ir vertė (12).
4.	Viešųjų įstaigų padarytos faktinės išlaidos Ministerijos apskaitos registruose ir suvestinėje finansinėje atskaitomybėje atskleistos be ūkinius įvykius pagrindžiančių dokumentų (16).
6. 7.	Programų 7.1, 8.1, 8.2, 62.1, 10.5 faktinės išlaidos užregistruotos be ūkinius įvykius pagrindžiančių dokumentų (28), (29), (30).
7.1	Neteisingai apskaitytos renovacijos darbų sąnaudos, faktinės išlaidos nepagrįstos apskaitos dokumentais (iš 7.1 programos lėšų perduotų Švietimo aprūpinimo centrui) (32).
7.2	Apmokant mokslo ir studijų įstaigų (10.5 programa) rekonstravimo ir renovavimo darbus, neteisingai apskaitytos darbų sąnaudos. (34), (35).
7.3	Įsigytas turtas neužpajamuotas ir neapskaitytas Ministerijos apskaitos registruose (36)
7.3	Ministerijos apskaitos registruose neužregistruotos kasinės išlaidos, padarytos finansuojant pavaldžias įstaigas pagal Ministerijos pateiktas mokėjimo paraišką Izdui (37), (38).
8.2	Pavaldžios įstaigos sudarė sutartis su komunalinių paslaugų tiekėjais ir biudžeto asignavimus naudojo ne programų tikslams vykdyti, o mokėjimui už fizinių ir juridinių asmenų gautas paslaugas. Biudžeto asignavimus naudojo katilinėms išlaikyti ir prižiūrėti, kurių paslaugų mokykloms nereikia ar reikia minimaliai (40).
8.3, 8.4, 9.	Pavaldžios įstaigos tvarkė apskaitą ne pagal apskaitos principus ir taisykles.
10.	Nustatytos reikšmingos klaidos Ministerijos suvestinėse metinėse finansinėse ataskaitose. Negalėjome patikrinti dalies faktinių išlaidų teisingumo ir patvirtinti jų teisingo atskleidimo finansinėse ataskaitose. Finansinėse ataskaitose neteisingai atskleistos 88.1 programos kasinės ir faktinės išlaidos. Nustatytos problemos tikslinat asignavimų planą ir pateikiant ataskaitas Finansų ministerijai

2 lentelė

Rizikos

Ataskaitos dalis	Rizikų apibūdinimas
3.3	Praeitų metų auditas atskleidė klaidas pavaldžiose įstaigose planuojant specialiosios programos pajamas, apskaitant gautas lėšas bei išlaidas, nustatė gautų pajamų neįmokėjimus į valstybės biudžetą. Šiais metais nustatyti analogiški pažeidimai. Dėl to, kad Ministerija skyrė šiems dalykams nepakankamą dėmesį yra rizika, kad didelė dalis specialiosios programos pajamų nepatenka į valstybės biudžetą. Didelė dalis pajamų ir išlaidų neapskaitoma ir neatvaizduojama finansinėse ataskaitose. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pavaldžios įstaigos taip apskaito atskiras pajamų (teikiant komunalines paslaugas ne nuomininkams ir kt.) rūšis.
3.5	Dėl nustatytų dalykų neteisingai apskaitant patikėjimo teise valdomą turtą audituotose pavaldžiose įstaigose yra rizika, kad ir kitose pavaldžiose įstaigose gali būti klaidų ir neatitikimų
4, 6, 7	Dėl to, kad Ministerija nereikalauja iš viešųjų įstaigų, kitų asignavimų valdytojų ar kitų subjektų, kuriems lėšas skiria įsakymais ir sutartimis, ūkinius įvykius pagrįsti apskaitos dokumentais, o faktines išlaidas pagrindžia subjektų pateiktų finansinių atskaitomybės formų duomenimis, yra rizika, kad lėšos bus panaudotos ne tiems tikslams ir neteisingai apskaitytos.
6	Ministerija, skirdama biudžeto asignavimus kitiems asignavimų valdytojams skatinimui kitų paslaugų straipsniu (kodas 2.2.1.1.30) nepatvirtino sąmatos, nenurodė kam jas naudoti, tuo sudarė galimybes lėšas gavusioms institucijoms, jas naudoti darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti nesivadovaujant teisės aktais, kurie reglamentuoja darbo užmokesčio dydį nustatomą iš darbo užmokesčio fondo bei turto įsigijimą iš išlaidų turtui įsigyti, o ne iš kitų paslaugų straipsnio (23), (25), (26), (28). Atkreipiame dėmesį į egzistuojančią riziką dėl lėšų, patvirtintų Ministerijai ir perduodamų kitoms mokslo institucijoms, valdymo, taisyklingo planavimo, paskirstymo, teisingo atskaitų Ministerijoje sudarymo, tinkamų kontrolės procedūrų dėl lėšų panaudojimo pagal tikslinę paskirtį ir dėl lėšas gavusioms institucijoms sudarytų sąlygų lėšas naudoti nesilaikant teisės aktų (27).
7.1, 7.2	Dėl to, kad Ministerija bei Švietimo aprūpinimo centras neperdavė baigų rekonstruoti mokslo ir studijų įstaigų objektų sąnaudų įstaigoms, bet nurašė į išlaidas yra rizika, kad įstaigose rekonstruoto turto vertė bus nepadidinta tai daliai už kurią apmokėjo Ministerija ir Centras (32), (35).
7.3	Ministerijoje taikoma apskaitos sistema ir asignavimų valdytojo suvestinės atskaitomybės sudarymo tvarka nėra reglamentuota įvertinant asignavimų skirstymo ir naudojimo specifiką. Reikalinga spręsti klausimą dėl kasinių ir faktinių išlaidų registravimo apskaitoje pagal Ministerijos veiklos specifines rūšis ir ypatumus, bei parengti tam atitinkamas taisykles (aprašus) bei suvestinės atskaitomybės

Ataskaitos dalis	Rizikų apibūdinimas
	sudarymo taisyklės ir tuo eliminuoti šiuo metu egzistuojančią riziką dėl ataskaitų sudarymo teisingumo (38).

3 lentelė

Vidutinės svarbos pastebėjimai

Ataskaitos dalis	Pastebėjimų santrauka
3.1	Veikiančios kontrolės procedūros neužtikrino savalaikio dalininkų įnašų registravimo Ministerijos apskaitos registruose (1).
3.2 5. 4.	Nepakankamos paskesniosios kontrolės procedūros, kurios turi užtikrinti teisingą lėšų, skirtų viešosioms įstaigoms naudojimui bei joms skirtų uždavinių įgyvendinimą (4), (6), (19), (20). Ministerija nekontroliavo viešųjų įstaigų lėšų panaudojimo (16). Ministerijoje nėra sukurtų aukščiausio lygio kontrolės procedūrų, kurios užtikrintų išankstinę, einamąją ir paskesniąją asignavimų skyrimo, teisingo naudojimo ir apskaitos kontrolę (21)
3.3 8.3	Ministerijos nustatytos kontrolės priemonės prižiūrint pavaldžių įstaigų apskaitos tvarkymą negarantavo finansinių ataskaitų teisingumo, teisingo pajamų planavimo, gautų pajamų savalaikio sumokėjimo į valstybės biudžetą bei teisingos išlaidų apskaitos (8), (9), (41).
3.5	Vidaus kontrolės procedūros neužtikrino teisingos pastatų apskaitos, savalaikės pastatų teisinės registracijos (13)
6.	Nepakankamos kontrolės procedūros skirstant 10.5 programos lėšas (22),(23)
7.	Ministerijos Buhalterinės apskaitos vadove nurodytos faktinių išlaidų įregistravimo procedūros neatitinka Buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatų, Finansų kontrolės taisyklėse nenustatyta kokiais apskaitos dokumentais remiantis faktinių išlaidų operacijos registruojamos apskaitos registruose (29). Faktinių išlaidų įregistravimui taikoma skirtinga sistema (30)
7.1, 7.2	Ministerija vykdydama renovacijos darbus mokslo ir studijų įstaigose bei švietimo įstaigose (pavaldžiose savivaldybėms) per Švietimo aprūpinimo centrą nenustatė tvarkos kaip renovacijos sąnaudos bus perduodamos subjektams kurių pastatai buvo renovuoti.
8.	Veikiančios kontrolės procedūros neužtikrino, kad pavaldžios įstaigos nevykdytų nuostatuose nenumatytos veiklos, kad biudžeto lėšos būtų naudojamos tik programų tikslams įgyvendinti (39), (40)

2. AUDITO ATLIKIMAS**2.1. Audituotos sritys**

Mes ištyrėme Ministerijos vidaus kontrolės aplinką, vidaus kontrolę ir rizikos veiksnius, susijusius su institucijos veikla bei apskaitos sistemomis. Įvertinome vidaus kontrolės aplinką ir rizikos veiksnius naujų Ministerijos vykdomų programų Bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, finansuojamų Europos Sąjungos lėšomis ir bendrojo finansavimo lėšomis – Specialiosios Europos regioninės plėtros fondo programų (60.21, 60.22) ir Specialiosios Europos socialinio fondo programų (60.31.60.32).

Įvertinome programų 7.1 „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“, 8.1 „Švietimas informacinei visuomenei“, 8.2 „Švietimo kokybės vadyba“, 50.1 „Specialioji PHARE programa“, 62.1 „Dalyvavimas kitose tarptautinėse programose“, 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ pagal valstybės funkciją centralizuotos priemonės (kodas - 09.08.01.01) vidaus kontrolės procedūrų veikimą ir atlikome savarankiškas (detalias) audito procedūras.

Audito procedūras atlikome šiose Ministerijai pavaldžiose įstaigose: Kauno buitinių paslaugų ir verslo mokykloje, Vinco Mickevičiaus – Krėvės pr. 84, Kaunas, identifikavimo kodas – 111964378, Kauno statybininkų mokykloje, V. Krėvės pr. 84, Kaunas, identifikavimo kodas – 190972373, Klaipėdos turizmo mokykloje – Taikos pr. 69, Klaipėda, identifikavimo kodas – 190974577, Marijampolės profesinio rengimo centre – Kauno g. 117, Marijampolė, identifikavimo kodas – 111964944, Šiaulių profesinio rengimo centre – Gardino g. 4, Šiauliai, identifikavimo kodas – 300039668, Lietuvos reabilitacinio profesinio rengimo centre – Gedimino g. 81, Radviliškis, identifikavimo kodas – 190977872, Tauragės profesinio rengimo centre – Aerodromo g. 7, Tauragė, identifikavimo kodas – 9080728, Kauno statybininkų rengimo centre – V. Krėvės pr. 114, Kaunas, identifikavimo kodas – 190972416, Pajūrio žemės ūkio mokykloje – S. Dariaus ir S. Girėno g. 17, Pajūris, Šilalės rajonas, identifikavimo kodas – 190805278, Smalininkų aukštesniojoje žemės ūkio mokykloje – Smalininkų k. Viešvilės seniūnija, Jurbarko rajonas, identifikavimo kodas – 9142567, Gruzdžių žemės ūkio mokykloje – Jaunimo g. 1, Gruzdžiai, Šiaulių rajonas, identifikavimo kodas – 190890129, Marijampolės kolegijoje – V. Kudirkos g. 61/ Sodžiaus g. 1, Marijampolė, identifikavimo kodas – 211967140, Vilniaus Kolegijoje – J. Jasinskio g. 15, identifikavimo kodas – 111965131, Viešojoje įstaigoje Kelmės profesinio rengimo centre – J. Janonio g. 11, Kelmė, identifikavimo kodas – 111964759.

Šių įstaigų vadovams pateikti raštai apie nustatytus pažeidimus, klaidas ir kitus trūkumus.

Mes dalyvavome kaip stebėtojai atliekant Ministerijos ir minėtų pavaldžių įstaigų metinę turto inventorizaciją.

Vertindami šioje ataskaitoje pateiktus faktus, mes rėmėmės kitų auditorių darbu. Mes nepasinaudojome vidaus auditorių darbo rezultatais, nes jie auditavo ne tas pačias įstaigas arba ne tas apskaitos sritis, arba ne tą laikotarpį.

Pradėdami auditą, darėme prielaidą, kad asignavimų valdytojas pateiks mums teisingas finansines ataskaitas, kad bus įvertinti visi mūsų praeito audito metu ir ataskaitoje pateikti pastebėjimai.

2.2. Audituoti asignavimai

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai 2004 metais 12 programų vykdymui skirta 590531,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-05-19 nutarimu Nr. 592 „Dėl asignavimų paskirstymo“ minimaliai mėnesinei algai ir bazinei mėnesinei algai padidinti skirta 16672,6 tūkst. Lt. Iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo skirta 2128,0 tūkst. Lt. Specialiosios švietimo plėtros programos vykdymui patvirtintos išlaidos 32553,0 tūkst. Lt. Ministerija, įskaitant 2003 metų negautą iš biudžeto 3428,8 tūkst. Lt asignavimų likutį, viršplaninių Specialiosios švietimo plėtros programos lėšų planavo 16878,2 tūkst. Lt. Finansų

ministerija papildomai skyrė 66,0 tūkst. Lt programos 60.21 „Specialioji Europos regioninės plėtros fondo programa (BPD įgyvendinti) (Europos Sąjungos lėšos)“ ir 22,0 tūkst. Lt programos „Specialioji Europos regioninės plėtros fondo programa (BPD įgyvendinti) (bendrojo finansavimo lėšos)“ vykdymui. Iš viso patvirtinta 626297,8 tūkst. Lt išlaidų sąmata, gauta 551790,0 tūkst. Lt. Nepanaudotas ir negražintas specialiųjų programų lėšų likutis – 435,7 tūkst. Lt.

2.3. Audituotos išlaidos

Ministerijos pateiktoje suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) bendras patvirtintas (įskaitant patikslinimus) asignavimų planas 626279,8 tūkst. Lt, gauti asignavimai kartu su įskaitytu specialiųjų programų likučiu 551790,0 tūkst. Lt, kasinės išlaidos 551354,3 tūkst. Lt, faktinės išlaidos 551550,0 tūkst. Lt.

2004 metų Švietimo ir mokslo ministerijos biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo duomenys pagal programas (tūkst. Lt)

Programos ir išlaidų pavadinimas	Asignavimų planas metams, įskaitant patikslinimus	Gauti asignavimai, kartu su įskaitytu specialiųjų programų lėšų likučiu	Kasinės išlaidos	Faktinės išlaidos	Negauti asignavimai (2-3)	Skirtumas tarp gautų asignavimų ir kasinių išlaidų (2-4)
1	2	3	4	5	6	7
7.1 Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas						
Viso	97.106,0	96.942,0	96.661,1	95.994,9	164,0	444,9
Išlaidoms	71.531,6	71.460,0	71.460,0	71.120,1	71,6	71,6
iš jų: darbo užmokesčiui	40.292,2	40.273,6	40.273,6	40.154,8	18,6	18,6
Turtui įsigyti	25.574,4	25.482,0	25.201,1	24.874,8	92,4	373,3
7.2 Specialistų rengimas						
Viso	315.098,0	314.996,7	314.996,7	314.767,6	101,3	101,3
Išlaidoms	314.357,0	314.255,7	314.255,7	314.049,3	101,3	101,3
iš jų: darbo užmokesčiui	161.182,1	161.168,4	161.164,3	160.970,0	13,7	17,8
Turtui įsigyti	741,0	741,0	741,0	718,3	0,0	0,0
8.1 Švietimas informacinei visuomenei						
Viso	15.456,0	15.421,3	15.421,3	15.416,2	34,7	34,7
Išlaidoms	1.436,0	1.403,4	1.403,4	1.398,3	32,6	32,6
iš jų: darbo užmokesčiui					0,0	
Turtui įsigyti	14.020,0	14.017,9	14.017,9	14.017,9	2,1	2,1
8.2 Švietimo kokybės vadyba						
Viso	24.543,0	24.273,4	24.273,4	24.530,2	269,6	269,6
Išlaidoms	23.019,0	22.760,8	22.760,8	23.016,8	258,2	258,2
iš jų: darbo užmokesčiui	8.467,2	8.446,4	8.446,4	8.442,3	20,8	20,8
Turtui įsigyti	1.524,0	1.512,6	1.512,6	1.513,4	11,4	11,4
10.5 Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas						
Viso	47.409,6	47.079,9	47.079,9	47.135,9	329,7	329,7
Išlaidoms	37.088,6	36.911,6	36.911,6	36.926,7	177,0	177,0
iš jų: darbo užmokesčiui	7,3	7,3	7,3	7,3	0,0	0,0
Turtui įsigyti	10.321,0	10.168,3	10.168,3	10.209,2	152,7	152,7
45.1 Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programa						
Viso	3.462,0	3.372,7	3.372,7	3.372,7	89,3	89,3
Išlaidoms	3.168,0	3.078,7	3.078,7	3.078,7	89,3	89,3

Programos ir išlaidų pavadinimas	Asignavimų planas metams, įskaitant patikslinimus	Gauti asignavimai, kartu su įskaitytu specialiuju programų lėšų likučiu	Kasinės išlaidos	Faktinės išlaidos	Negauti asignavimai (2-3)	Skirtumas tarp gautų asignavimų ir kasinių išlaidų (2-4)
1	2	3	4	5	6	7
iš jų: darbo užmokesčiui	1.201,3	1.142,2	1.142,2	1.142,2	59,1	59,1
Turtui įsigyti	294,0	294,0	294,0	294,0	0,0	0,0
50.12 Specialioji PHARE programa (bendrojo finansavimo lėšos ir PVM)						
Viso	1.368,0	1.072,0	1.072,0	2.539,1	296,0	296,0
Išlaidoms	1.093,0	1.072,0	1.072,0	2.539,1	21,0	21,0
iš jų: darbo užmokesčiui	490,0	490,0	490,0	490,0	0,0	0,0
Turtui įsigyti	275,0	0,0	0,0	0,0	275,0	275,0
60.21 Specialioji Europos regioninės plėtros fondo programa (BPD įgyvendinti) (Europos Sąjungos lėšos)						
Viso	19.378,0	30,0	22,1	22,1	19.348,0	19.355,9
Išlaidoms	59,0	30,0	22,1	22,1	29,0	36,9
iš jų: darbo užmokesčiui					0,0	
Turtui įsigyti	19.319,0	0,0	0,0	0,0	19.319,0	19.319,0
60.22 Specialioji Europos regioninės plėtros fondo programa (BPD įgyvendinti) (bendrojo finansavimo lėšos)						
Viso	11.882,0	9,5	7,4	7,4	11.872,5	11.874,6
Išlaidoms	20,0	9,5	7,4	7,4	10,5	12,6
iš jų: darbo užmokesčiui					0,0	0,0
Turtui įsigyti	11.862,0	0,0	0,0	0,0	11.862,0	11.862,0
60.31 Specialioji Europos socialinio fondo programa (BPD įgyvendinti) (Europos Sąjungos lėšos)						
Viso	21.767,0	0,0	0,0	0,0	21.767,0	21.767,0
Išlaidoms	21.767,0	0,0	0,0	0,0	21.767,0	21.767,0
iš jų: darbo užmokesčiui					0,0	0,0
Turtui įsigyti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
60.32 Specialioji Europos socialinio fondo programa (BPD įgyvendinti) (bendrojo finansavimo lėšos)						
Viso	7.256,0	0,0	0,0	0,0	7.256,0	7.256,0
Išlaidoms	7.256,0	0,0	0,0	0,0	7.256,0	7.256,0
iš jų: darbo užmokesčiui					0,0	0,0
Turtui įsigyti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
61.1 PVM Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos lėšoms ir bendrojo finansavimo lėšoms programa						
Viso	9.027,0	0,0	0,0	0,0	9.027,0	9.027,0
Išlaidoms	9.027,0	0,0	0,0	0,0	9.027,0	9.027,0
iš jų: darbo užmokesčiui					0,0	0,0
Turtui įsigyti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62.1 Dalyvavimas kitose tarptautinėse programose						
Viso	3.114,0	2.836,7	2.836,7	2.833,0	277,3	277,3
Išlaidoms	3.114,0	2.836,7	2.836,7	2.833,0	277,3	277,3
iš jų: darbo užmokesčiui	430,0	430,0	430,0	430,0	0,0	0,0
Turtui įsigyti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
88.1 Specialioji švietimo plėtros programa						
Viso	49.431,2	45.755,8	45.611,0	44.930,9	3.675,4	3.820,2
Išlaidoms	44.059,1	40.829,3	40.760,2	40.116,0	3.229,8	3.298,9
iš jų: darbo užmokesčiui	14.182,2	13.726,7	13.680,4	13.627,3	455,5	501,8
Turtui įsigyti	5.372,1	4.926,5	4.850,8	4.814,9	445,6	521,3
Iš viso (suvestinė)	626.297,8	551.790,0	551.354,3	551.550,0	74.507,8	74.943,5
Išlaidoms	536.995,3	494.647,7	494.568,6	495.107,5	42.347,6	42.426,7
iš jų: darbo užmokesčiui	226.252,3	225.684,6	225.634,2	225.263,9	567,7	618,1
Turtui įsigyti	89.302,5	57.142,3	56.785,7	56.442,5	32.160,2	32.516,8

Pagal pateiktų ataskaitų duomenis Ministerija ir pavaldžios institucijos programų vykdymui valstybės biudžeto asignavimus panaudojo pagal nustatyta tvarka sudarytas ir patvirtintas sąmatas, neviršijant šioms programoms patvirtintų bendrųjų asignavimų (išlaidoms, iš jų darbo užmokesčiui, turtui įsigyti), išskyrus audito metu nustatytus atvejus, kurie pateikti Ataskaitos 3-9 dalyje.

2.4. Apskaitos politika ir vidaus kontrolės sistema

Švietimo ir mokslo ministro patvirtinta apskaitos politika įgyvendinama atsižvelgiant į patvirtintas programas bei atliekamas funkcijas ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtinta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka ir kitais teisės aktais.

Švietimo ir mokslo ministerijos vidaus kontrolės sistema iš esmės atitinka Lietuvos Respublikos Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (2002-12-10 Nr. IX-1253) nuostatas ir patvirtintus Finansų kontrolės reikalavimus. Tačiau taikomos asignavimų valdymo, naudojimo pagal tikslinę paskirtį bei Specialiosios švietimo plėtros programos lėšų planavimo, šių lėšų apskaitos bei priežiūros pavaldžiose įstaigose kontrolės procedūros nepakankamos. Ministerija neatsižvelgė į finansų ministro 2002-05-21 įsakymu Nr. 139 patvirtinto Finansų kontrolės vadovo nurodytus specialiuosius kontrolės reikalavimus ir neturi parengusi atitinkamų kontrolės procedūrų atsižvelgiant į vykdomos veiklos ypatumus (pagal veiklos rūšis) ir finansinės atskaitomybės rengimo taisyklių.

Dalykai, susiję su vidaus kontrolės sistema apibūdinti atskirose Ataskaitos dalyse, įvardinant juos vidutinės svarbos pastebėjimais.

3. DALYKAI, Į KURIUOS MINISTERIJOS VADOVYBĖS DĖMESYS BUVO ATKREIPTAS PRAEITO AUDITO METU IR KURIE PAKARTOTINAI NUSTATYTI

3.1. Dalininkų įnašai į viešąsias įstaigas

Ministerija apskaitos registruose 140 subsąskaitoje „Vertybiniai popieriai, akcijos, obligacijos ir kita“ neįregistravo ūkinio įvykio – dalininko įnašo 1 Lt (dalininko pažymėjimas gautas 2004-05-06) į viešąją įstaigą „Rekreacijos, turizmo ir sporto parkas“ (Ministerija viena iš steigėjų).

(1) vidutinės svarbos pastebėjimas. Kontrolės procedūros, kurios turi nustatyti klaidas, kad dalininkų įnašai savalaikiai būtų registruojami apskaitos registruose, veikia nepakankamai.

3.2. Viešųjų įstaigų finansavimas

Vertindami biudžeto asignavimų skyrimą viešosioms įstaigoms, vadovavomės šių įstatymų nuostatomis:

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (2003-12-23 Nr. IX-1946) 5 straipsnio 1 dalies nuostata, kad asignavimų valdytojas privalo naudoti skirtus biudžeto asignavimus pagal nustatytą paskirtį savo vadovaujamos biudžetinės įstaigos programoms vykdyti, paskirstyti jiems skirtas biudžeto lėšas pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams programoms vykdyti, 2 straipsnio 1 dalies nuostata, kad asignavimai – biudžete nustatyta biudžetinių įstaigų ir kitų biudžeto lėšas gaunančių subjektų, atliekančių viešojo administravimo funkcijas išlaidoms ir ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui bei strateginėms atsargoms įsigyti skirta lėšų suma. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (1999-06-17 Nr. VIII-1234) 3 straipsnio 4 dalies nuostata, kad viešojo administravimo subjektai – tai institucijos, įstaigos, tarnybos, valstybės tarnautojai, turintys įstatymų suteiktas viešojo administravimo teises ir praktiškai įgyvendinantys vykdomąją valdžią arba atskiras vykdomosios valdžios funkcijas, 3 straipsnio 13 dalies nuostata, kad kiti viešojo administravimo subjektai – tai viešosios įstaigos bei nevyriausybinės organizacijos, kurioms įstatymų nustatyta tvarka suteikti viešojo administravimo įgaliojimai. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (1996-08-13 Nr. 1491 su vėlesniais pakeitimais) 3 straipsnio 1 dalis nustato, kas yra perkančioji organizacija.

3.2.1 Viešosios įstaigos Švietimo kaitos fondas finansavimas

(2) svarbus pastebėjimas. Ministerija iš programai 8.2 „Švietimo kokybės vadyba“ patvirtintų asignavimų 2004 metais (2004-05-28 sutartimi Nr. 242) skyrė viešajai įstaigai Švietimo kaitos fondui (Ministerija yra viena iš VšĮ steigėjų) 495,0 tūkst. Lt skelbiamoms programoms, konkursams, projektams vykdyti. Pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 punktą, Ministerija, būdama perkančiąja organizacija ir pasirinkdama viešąją įstaigą programos vykdytoja, netaikė įstatymu nustatytų pirkimo būdų. Asignavimai skirti pagal patvirtintą sąmatą, kurioje lėšos patvirtintos viena suma – prekių ir paslaugų naudojimui.

(3) svarbus pastebėjimas. Viešoji įstaiga nėra pavaldi Ministerijai ir nėra subjektas, vykdamas viešojo administravimo funkcijas. Strateginiame plane bei Švietimo kaitos fondo skelbiamų programų, konkursų bei veiklos organizavimo ir finansavimo tvarkoje nurodytų programų ši įstaiga nevykdo. Jas vykdo tretieji asmenys, todėl lėšos skirtos nesivadovaujant Viešųjų pirkimų įstatymu ir Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalimi.

(4) vidutinės svarbos pastebėjimas. Sutartyje viešoji įstaiga „Švietimo kaitos fondas“ įsipareigoja programas, konkursus, projektus vykdyti pagal Švietimo kaitos fondo skelbiamų

programų, konkursų bei veiklos organizavimo ir finansavimo tvarką (patvirtintą švietimo ir mokslo ministro 2001-05-17 įsakymu Nr. 829), kurioje nurodytos Fondo skelbiamos programos, konkursai ir projektai 2001 metams. Švietimo ir mokslo ministras 2003-05-30 įsakymu Nr. 770 patvirtino Švietimo kaitos fondo skelbiamų programų, konkursų ir veiklos organizavimo ir finansavimo tvarką, kuri taip pat galiojanti, tik šioje tvarkoje nurodyta, kokias programas, konkursus ir projektus viešoji įstaiga skelbia ir vykdo 2003 metais. Tokiu būdu Ministerija pasirašė sutartį, kurioje nenurodė lėšų naudojimo tikslinės paskirties ir nenustatė viešajai įstaigai konkrečių uždavinių.

3.2.2 Viešosios įstaigos Užsienio lietuvių rėmimo centro finansavimas

(5) svarbus pastebėjimas. Švietimo ir mokslo ministras (2004-04-15 įsakymas Nr. 562 „Dėl užsienio lietuvių rėmimo programos 2004 metams patvirtinimo“) patvirtino viešąją įstaigą „Užsienio lietuvių rėmimo centras“ programos (patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-06-08 nutarimu Nr. 704 Užsienio lietuvių bendruomenių rėmimo 2004-2006 metais), vykdytoja. Pagal pasirašytą su viešąja įstaiga sutartį (2004-04-27 Nr. 200) skyrė jai 300,0 tūkst. Lt iš programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ (pagal valstybės funkciją (kodas-01.04.01.02) – dotacijos, paskolos ar subsidijos paremti mokslinio tyrimo institutams ir universitetams). Ministerija nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalimi ir, pasirinkdama viešąją įstaigą „Užsienio lietuvių rėmimo centras“ programos vykdytoja, nesivadovavo Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis ir netaikė nė vieno įstatymu nustatytų pirkimo būdų.

(6) vidutinės svarbos pastebėjimas. Ministerija sutartyje nurodė užduotis, kurias viešoji įstaiga įsipareigojo atlikti: rūpintis iš užsienio šalių atvykusių lietuvių studijų Lietuvoje finansavimo reikalais, skatinti užsienio lietuvių bendruomenių ir Lietuvos aukštųjų mokyklų glaudesnę bendradarbiavimą, konsultuoti užsienio lietuvių bendruomenes, jų atstovus studijų Lietuvos aukštosiose mokyklose klausimais, sudaryti palankias sąlygas lietuvių kilmės užsieniečiams įgyti aukštąjį išsilavinimą lietuvių kalba bei nurodė, kad nemažiau 90 proc. (270,0 tūkst. Lt) Ministerijos skirtų lėšų naudojamos tik rūpinimuisi iš užsienio šalių atvykusių lietuvių studijų Lietuvoje finansavimo klausimais. Ministro 2004-04-15 įsakymu Nr. 562 patvirtintoje Užsienio lietuvių rėmimo programoje 2004 metams numatyta priemonė „Finansinės paramos studijoms Lietuvoje užtikrinimas“ ir nurodytas veiklos būdas – tai lėšų stipendijoms paieška ir skyrimas, konkursų joms skirti organizavimas. Nurodytos trys šią priemonę įgyvendinančios institucijos, tačiau nenurodyta, už ką atsakinga kiekviena priemonę įgyvendinančioji institucija ir kokie konkretūs jų įsipareigojimai.

(7) svarbus pastebėjimas. Būdama viena iš viešosios įstaigos steigėjų, Ministerija žinojo, bet neatsižvelgė į tai, kad steigimo sutartyje ir įstatuose nurodyta, kad viešoji įstaiga, siekdama įgyvendinti savo tikslus, iš savo lėšų steigia ir konkurso būdu skiria užsienio lietuviams stipendijas studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose apmokėti, skyrė 282,8 tūkst. Lt, kuriuos viešoji įstaiga panaudojo stipendijoms mokėti. Be to, Ministerija iš jai patvirtintų lėšų, 17,2 tūkst. Lt suma finansavo viešosios įstaigos patirtas išlaidas (iš jų viešoji įstaiga panaudojo: 10969,27 Lt darbuotojų darbo užmokesčiui su socialinio ir garantinio fondo mokesčiais, 1695,62 Lt ryšio paslaugoms, 3329,79 Lt patalpų komunalinėms paslaugoms, apsaugai ir draudimui, 501,02 Lt ūkio ir kanceliariinėms išlaidoms bei 687,3 Lt spaudos prenumeratai apmokėti).

3.3. Specialiosios švietimo plėtros programos pajamų planavimas, jų apskaita bei įmokėjimas į valstybės biudžetą

Vertindami Specialiosios švietimo plėtros programos vykdymą, mes vadovavomės įstatymų nuostatomis pavedančiomis asignavimų valdytojui pareigas ir atsakomybę bei teisės aktais nustatytu specialiųjų programų vykdymo reglamentavimu:

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (2003-12-23 Nr. IX-1946) 5 straipsnio 2 dalis asignavimų valdytojui nustato pareigą organizuoti iš biudžeto finansuojamų programų rengimą ir vykdymą, 6 dalis – užtikrinti finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą ir pateikimą laiku, o 7 straipsnio 3 dalis nustato asignavimų valdytojo atsakomybę už buhalterinės apskaitos organizavimą ir finansinės atskaitomybės rengimą bei pateikimą pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus. Pagal Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo (1995-12-05 Nr. I-1113) 8 straipsnio 3 dalies nuostatą biudžetinių įstaigų asignavimų valdytojais yra atsakingi už teisingą pavaldžių įstaigų išlaidų sąmatų bei nebiudžetinių lėšų sąmatų sudarymą, 4 dalies nuostatą, asignavimų valdytojais turi prižiūrėti apskaitos tvarkymą ir garantuoti pavaldžių įstaigų bei savo finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą. Taip pat mes vadovavomės Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija) patvirtintomis valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis – toliau Taisyklės.

(8) vidutinės svarbos pastebėjimas. Ministerijos priimtos priemonės, prižiūrint pavaldžių įstaigų apskaitos tvarkymą, negarantavo finansinių ataskaitų teisingumo, kaip to reikalauja prieš tai minėtų įstatymų nuostatos. Dėl sukurtų nepakankamų finansų kontrolės procedūrų arba joms esant, tačiau nepakankamai veikiant, audito metu nustatėme sisteminius pažeidimus kai kuriose audituotose įstaigose:

– nesudarė iš įstaigose vykdomos veiklos gautų pajamų (už studentų apgyvendinimą bendrabučiuose, iš valgyklų veiklos ir kitas paslaugas) sąmatų ir gautas pajamas naudojo be asignavimų valdytojo patvirtintos sąmatos. Tuo pažeidė Taisyklių 29 punkto nuostatas, kurios

nustato, kad biudžetinės įstaigos bei mokslo institucijos, kurios gauna pajamų, atlikdamos funkcijas, numatytas jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, kasmet sudaro pajamų ir specialiųjų programų išlaidų sąmatas (vieną arba pagal kiekvieną pajamų rūšį) ir kad sąmatose gali būti numatyti asignavimai ir įstaigos pagrindinei veiklai. Šias sąmatas tvirtina asignavimų valdytojai;

– neapskaitė pajamų, gautų už suteiktas paslaugas, pagal Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos (patvirtintos Finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70) 133, 234 ir 292 punktų reikalavimus.

– gautų Specialiajai švietimo plėtros programai priskiriamų lėšų neapskaitė programoje 88.1 „Specialioji švietimo plėtros programa“.

– gautų pajamų neįmokėjo į valstybės biudžetą. Tuo įstaigos pažeidė minėtų Taisyklių 22 punktą, kuris nustato, kad biudžetinių įstaigų pajamos, gautos atliekant funkcijas, numatytas jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, įmokamos į valstybės biudžetą, 26 punktą, kuris nustato, kad biudžetinės bei valstybinės mokslo ir studijų institucijos gautas pajamas kaupia atskiroje sąskaitoje ir į atitinkamą biudžetą įmokamos ne rečiau kaip kartą per mėnesį ir kiekvieną ketvirčio paskutinę darbo dieną.

(9) vidutinės svarbos pastebėjimas. Pavaldžios įstaigos neplanavo programoje 88.1 „Specialioji švietimo plėtros programa“ ir nesudarė sąmatų gautoms 1954,9 tūkst. Lt pajamoms. Iš jų: Gruzdžių žemės ūkio mokykla – 95,9 tūkst. Lt, Klaipėdos statybininkų mokykla – 51,5 tūkst. Lt, Klaipėdos turizmo mokykla – 289,4 tūkst. Lt, Lietuvos reabilitacinis profesinio rengimo centras – 32,5 tūkst. Lt, Marijampolės kolegija – 184,9 tūkst. Lt, Pajūrio žemės ūkio mokykla – 28,8 tūkst. Lt, Smalininkų aukštesnioji žemės ūkio mokykla – 17,5 tūkst. Lt, Vilniaus kolegija – 1254,4 tūkst. Lt. Iš šių pajamų įstaigos panaudojo 1875,7 tūkst. Lt (iš jų: Vilniaus kolegija panaudojo 1175,2 tūkst. Lt) be asignavimų valdytojo patvirtintos sąmatos.

(10) svarbus pastebėjimas. Dėl neteisingos apskaitos vedimo Ministerijai 8 pavaldžios įstaigos pateikė asignavimų valdytojui neteisingas programos 88.1 „Specialioji švietimo plėtros programa“ Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitas (forma Nr. 2), kuriose pateiktos kasinės išlaidos iš viso sumažintos 1707,1 tūkst. Lt, faktinės išlaidos sumažintos 1716,1 tūkst. Lt. Dėl to asignavimų valdytojo suvestinė Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaita (forma Nr. 2) sudaryta ir pateikta neteisinga, nes kasinės išlaidos sumažintos 1707,1 tūkst. Lt, faktinės išlaidos sumažintos 1716,1 tūkst. Lt.

3.4. Asignavimų, skirtų darbo užmokesčiui, naudojimas

Vertindami darbo užmokesčiui patvirtintų lėšų naudojimą, vadovavomės Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ nuostatomis. Pastebėjimas grindžiamas

nutarimo 4 p. 2 d. nuostatomis, kad įstaigų ir organizacijų vadovų tarnybinius atlyginimus (koeficientais), personalinius priedus prie tarnybinių atlyginimų bei skatinimo sąlygas turi nustatyti aukštesnė organizacija, personalinių priedų, kurie nustatomi nurodant konkretų terminą, bet ne ilgesnį kaip iki kalendorinių metų pabaigos, dydis neturi viršyti tarnybinio atlyginimo dydžio, 5.2 p. nuostata, kad darbuotojams skiriamų priedų ir priemokų suma neturi viršyti darbuotojui nustatyto tarnybinio atlyginimo dydžio.

(11) svarbus pastebėjimas. Gruzdžių žemės ūkio mokyklos direktorius E. Kasparaitis, neatsižvelgdamas į tai, kad švietimo ir mokslo ministras įsakymais jam paskyrė 2004 metais 50 procentų priedą prie tarnybinio atlyginimo, papildomai sau skyrė priedus, nenurodydamas termino. Dėl to 2004 m. birželio ir gruodžio mėnesiais bendra išmokėtų priedų suma (birželio mėn. – 1155,08 Lt, gruodžio mėn. – 2936,15 Lt) viršijo 100 procentų direktoriaus tarnybinio atlyginimo. Kai kuriems mokyklos darbuotojams direktoriaus įsakymais skirtų ir išmokėtų priedų suma viršijo šimtą procentų tarnybinio atlyginimo dydį. Dėl to mokyklos darbuotojams nepagrįstai buvo skirta ir išmokėta 11068,83 Lt priedų prie darbo užmokesčio.

3.5. Ilgalaikio turto valdymas ir apskaita pavaldžiose įstaigose

(12) svarbus pastebėjimas. Kauno statybininkų rengimo centras ir Vilniaus kolegija nesivadovavo Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintų Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 15 p. nuostatomis – apskaityti tik patikėjimo teise valdomą turtą.

Kauno statybininkų rengimo centras apskaitos registruose apskaitė jam nepriklausančio bendrabučio vertę 1403,6 tūkst. Lt ir nuo 1996 iki 2005 metų neteisingai skaičiavo pastato nusidėvėjimą. Dėl to, kad apskaitos registruose pastato vertė ir nusidėvėjimo suma neteisingai atskleista ir įvertinta, Centro Išlaidų sąmatų vykdymo 2005 m. sausio 1 d. balanse (forma Nr. 1) 2 eilutėje „Ilgalaikis turtas“ likutis padidintas 1403,6 tūkst. Lt, 49 eilutės „Ilgalaikio turto fondas“ likutis padidintas 721,6 tūkst. Lt. Mes negalėjome pritaikyti audito procedūrų teisingai nusidėvėjimo sumai nustatyti, nes atlikus nusidėvėjimo koregavimą, nusidėvėjimo suma apskaitoje turi keistis. Dėl to negalime patvirtinti, kad Centro Išlaidų sąmatų vykdymo 2005 m. sausio 1 d. balanse (forma Nr. 1) 46 eilutėje „Materialiojo turto nusidėvėjimas“ nurodyta suma teisinga.

Vilniaus kolegija teisiškai įregistravo pastato (Didlaukio g. 65), perduoto Vilniaus konservatorijos pastato plotą 5139,42 kv. m. (5077,64 kv. m bendras plotas ir 61,78 kv. m rūšio patalpos) pradine verte 2049,6 tūkst. Lt. Kolegijos apskaitos dokumentuose pastato plotas nurodytas 1845,97 kv. m. didesnis, nei teisiškai įregistruotas. Dėl to, kad apskaitytas pastato plotas apskaitos dokumentuose (6985,39 kv. m.) ir teisiškai įregistruotas (5139,42 kv. m.) nesutampa, o apskaitos

registruose pastato ploto vertė nurodyta 2049,6 tūkst. Lt, mes negalime patvirtinti, kad pastato vertė įvertinta teisinga suma.

Vilniaus kolegija apskaitos registruose apskaitė bendrabučio (Didlaukio g. 63, Vilniuje) ir dujų reguliavimo punkto vertė 2057,3 tūkst. Lt, kuriems neatlikta teisinė registracija. Vilniaus aukštesnioji lengvosios pramonės mokykla priėmimo perdavimo aktu (2003-07-31 Nr. 2) perdavė bendrabučio patalpas (bendras plotas 7054,44 kv. m., balansinė vertė 2052,5 tūkst. Lt). Vilniaus aukštesniosios lengvosios pramonės mokyklos turto perdavimo akte nurodytas pastato (Didlaukio g. 63) patalpų plotas 432,03 kv. m mažesnis, nei nurodytas pagal VĮ Registrų centro duomenis (VĮ Registrų centro 2005-03-29 raštas Nr. IN-8382). Dėl šių priežasčių negalime patvirtinti, kad Kolegijos Išlaidų sąmatų vykdymo 2005 m. sausio 1 d. balanso (forma Nr. 1) 2 eilutėje „Ilgalaikis turtas“ 4106,9 tūkst. Lt suma nurodyta teisingai. Atliktus sąskaitų koregavimą, turto likutis turi keistis.

Kauno statybininkų mokyklos 2 pastatų ir Smalininkų aukštesniosios žemės ūkio mokyklos 17 (iš 37) įvairios paskirties negyvenamų pastatų ar patalpų neatlikta teisinė registracija.

(13) vidutinės svarbos pastebėjimas. Mokyklose vidaus kontrolės procedūros neveikė taip, kad būtų užtikrinta teisinga pastatų apskaita. Dėl šioje dalyje pateiktų dalykų, valdant valstybės turtą patikėjimo teise, išlieka rizika, kad ir kitose įstaigose, kuriose nebuvo taikytos audito procedūros, gali būti klaidų ir neatitikimų, nes vykdomos kontrolės procedūros (metinės inventorizacijos) mūsų nustatytų klaidų minėtose įstaigose neatskleidė.

4. VIEŠŪJŲ ĮSTAIGŲ PATIRTŲ FAKTINIŲ IŠLAIDŲ REGISTRAVIMAS APSKAITOS REGISTRUOSE IR ATSKLEIDIMAS METINĖJE SUVESTINĖJE ATSKAITOMYBĖJE

Vertindami faktinių išlaidų, padarytų viešųjų įstaigų, registravimą apskaitos dokumentuose, vadovavomės šių įstatymų nuostatomis:

Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (2001-11-06 Nr. IX-574) 6 straipsnio 2 dalies nuostata, kad į apskaitą privaloma įtraukti visas ūkinės operacijas ir ūkinius įvykius, susijusius su turto, nuosavo kapitalo, įsipareigojimų dydžio arba struktūros pasikeitimu bei 12 straipsnio 1 dalies nuostata, kad visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai turi būti pagrįsti apskaitos dokumentais, 2 ir 4 dalies nuostatomis, kad ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, kurie negali būti pagrįsti apskaitos dokumentais, pagrindžiami su jais susijusių ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių apskaitos dokumentais ir apskaitos registruose ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių duomenys užregistruojami ūkinės operacijos arba įvykio dieną arba iškart po to, kai yra galimybė tai padaryti, 13 straipsnio nuostatomis, kurios reglamentuoja apskaitos dokumentų rekvizitus.

Aukščiau nurodytos viešosios įstaigos: „Švietimo kaitos fondas“ (Ataskaitos 3.2.1 dalis) ir „Užsienio lietuvių rėmimo centras“ (Ataskaitos 3.2.2 dalis) pateikė Ministerijai Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitas (forma Nr. 2). Viešoji įstaiga „Užsienio lietuvių rėmimo centras“ pateikė ir dalykinę ataskaitą, kurioje nurodė, kad stipendijų mokėjimui panaudojo 282,8 tūkst. Lt ir 17,2 tūkst. Lt kitoms reikmėms. Viešoji įstaiga „Lietuvos Junior Achievement“ pateikė Ministerijai Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitą (forma Nr. 2), kurioje nurodytos 50,0 tūkst. Lt kasinės ir faktinės išlaidos bei (be datos) dalykinę ataskaitą Bendrojo ugdymo departamentui, kurioje nurodyta, kad iš pagal sutartį gautų lėšų 42,0 tūkst. Lt apmokėta dalis spausdinimo darbų, kad išleista kita suma 8,0 tūkst. Lt nenurodyta ir nedetalizuota pagal įvykdytas užduotis.

Ministerija (vadovaudamasi LRV 2004-10-28 nutarimu Nr. 1358 pagal 2004-11-05 sutartį Nr. 926) skyrė viešajai įstaigai „Lietuvos Junior Achievement“ iš programos 8.2 „Švietimo kokybės vadyba“ centralizuotoms priemonėms patvirtintų lėšų moksleivių verslumo programų parengimo ir įgyvendinimo išlaidoms iš dalies padengti.

Be to, Ministerija (vadovaudamasi LRV 2004-02-03 nutarimu Nr. 110) skyrė 775,0 tūkst. Lt pagal 2004-02-11 sutartį Nr. 84 (patikslinta sutartis 2004-06-16 Nr. 44) Marijampolės krikščioniškosios kultūros centrui (nuo 2004-06-03 viešoji įstaiga Vilkaviškio vyskupijos krikščioniškasis kultūros centras) „Krikščioniškų ir žmogaus mokslo ir kultūros vertybių ugdymo bei puoselėjimo programos“ rėmimui (183 vaikų ugdymui) iš programos 7.1 „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“ centralizuotoms priemonėms patvirtintų asignavimų (kodas 9.8.1.1). Iš programos 7.2 „Specialistų rengimas“ valstybės funkcija – aukštesniosios mokyklos (kodas 9.3.1.1) (pagal 2004-02-11 sutartį Nr. 82) skyrė 150,0 tūkst. Lt viešajai įstaigai Vilniaus kooperacijos kolegijai paremti, tai yra lėšos, skirtos studentų įmokoms už mokslą sumažinti.

Šios įstaigos pateikė Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitas (formas Nr. 2), nurodydamos skirtoms sumoms padarytas kasines ir faktines išlaidas.

(16) svarbus pastebėjimas. Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaita (forma Nr. 2) pagal finansų ministro 2004-04-19 įsakymą Nr. 1K-126 ir 2004-12-29 įsakymą Nr. 1K-413 priskiriama finansinės atskaitomybės formoms. Ji nėra apskaitos dokumentas, turintis privalomus rekvizitus ir pagrindžiantis ūkinę operaciją ar ūkinį įvykį. Ministerija nekontroliavo lėšų panaudojimo (neatliko nė vieno tikrinimo) ir nereikalavo faktines išlaidas pagrindžiančių dokumentų. Viešųjų įstaigų padarytos faktinės išlaidos Ministerijos apskaitos registruose ir suvestinėje finansinėje atskaitomybėje atskleistos be ūkinius įvykius pagrindžiančių dokumentų kaip reikalauja Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (2001-11-06 Nr. IX-574) nuostatos, bet perkeliant pateiktus viešųjų įstaigų duomenis iš ataskaitų (forma Nr. 2)

(17) svarbus pastebėjimas. Mes negalėjome pritaikyti audito procedūrų, kad galėtume patvirtinti, jog Ministerijos skirti ir perduoti viešosioms įstaigoms biudžeto asignavimai panaudoti programų tikslams įgyvendinti, jog faktinės išlaidos įregistruotos ir įvertintos taisyklingai, ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai tikrai įvyko, faktinės išlaidos atskleistos Ministerijos suvestinėje finansinėje ataskaitoje Nr. 2 laikantis įstatymų, apskaitos taisyklių ir principų, baigtos ataskaitiniu laikotarpiu.

Dėl to negalime patvirtinti, kad viešosioms įstaigoms skirtos lėšos 1770,0 tūkst. Lt Ministerijos faktinių išlaidų apskaitos registruose pagal programas įregistruotos ir įvertintos taisyklingai, ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai tikrai įvyko (buvo įregistruotos nesivadovaujant LR buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatomis), atskleistos Ministerijos suvestinėje finansinėje ataskaitoje (forma Nr. 2) ir suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitoje (forma Nr. 2) laikantis įstatymų, apskaitos taisyklių ir principų, baigtos ataskaitiniu laikotarpiu.

Negalime patvirtinti faktinių išlaidų, patirtų viešųjų įstaigų, pagal programas:

775,0 tūkst. Lt – 7.1 „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“ (VŠĮ „Vilkaviškio vyskupijos krikščioniškasis centras“;

150,0 tūkst. Lt – 7.2 „Specialistų rengimas“ (VŠĮ „Vilniaus kooperacijos kolegija“);

545,0 tūkst. Lt – 8.2 „Švietimo kokybės vadyba“ (VŠĮ „Švietimo kaitos fondas“ – 495,0 tūkst. Lt ir VŠĮ „Lietuvos Junior Achievement“ – 50,0 tūkst. Lt);

300,0 tūkst. Lt 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ (VŠĮ „Užsienio lietuvių rėmimo centras).

(18) pastebėjimas. Mes negalime patvirtinti, kad teisingai įregistruotos 300,0 tūkst. Lt (pervestos viešajai įstaigai „Užsienio lietuvių rėmimo centrui“) 10.5 programoje „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ pagal valstybės funkciją (kodas-01.04.01.02) – dotacijos, paskolos ar subsidijos paremti mokslinio tyrimo institutams ir universitetams, atliekantiems taikomuosius mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, yra taisyklingai atskleistos šios programos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) kasinėse ir faktinėse išlaidose, nes pagal finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtintą Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikaciją, šios išlaidos minėtai funkcijai nepriskiriamos (viešoji įstaiga neatlieka mokslinių tyrimų ir nėra mokslo institucija).

5. VIDAUS KONTROLĖS PRIEMONIŲ VEIKIMAS UŽTIKRINANT, KAD LĖŠOS, PERDUOTOS VIEŠOSIOMS ĮSTAIGOMS, BŪTŲ PANAUDOTOS PROGRAMOSE NUMATYTIEMS TIKSLAMS

Vertindami kaip veikia kontrolės priemonės, užtikrinančios biudžeto asignavimų, skirtų viešosioms įstaigoms, panaudojimo teisėtumą, vadovavomės šių įstatymų nuostatomis:

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (2003-12-23 Nr. IX-1946) 5 straipsnio 7 dalies nuostata – užtikrinti programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą ir rezultatyvumą, 7 straipsnio 1 dalies nuostata, kad biudžeto asignavimų valdytojai, jiems pavaldžių įstaigų subjektų vadovai atsako už programų vykdymą, programų sąmatų sudarymą ir vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų sumų, už paskirtų asignavimų efektyvų, atitinkanti programoje numatytus tikslus ir rezultatyvų naudojimą.

(19) vidutinės svarbos pastebėjimas. Sudarytą sutartį (ataskaitos dalis – 3.2.2 (5 svarbus pastebėjimas) su viešąja įstaiga Švietimo kaitos fondu, netaikant Viešųjų pirkimo įstatymo nuostatų, vizavo aukščiausiojo lygio darbuotojai, kurie privalo užtikrinti išankstinės ir einamosios kontrolės procedūras. Ministerija nenustatė kontrolės procedūrų, iki kada Švietimo kaitos fondas privalo gražinti nepanaudotas lėšas, bei kitų kontrolės procedūrų, kad įsitikintų, jog viešojo įstaiga lėšas panaudojo programos tikslams įgyvendinti.

(20) vidutinės svarbos pastebėjimas. Be jau minėtų prieš tai viešųjų įstaigų Ministerija (vadovaudamasi LRV 2004-10-28 nutarimu Nr. 1358 pagal 2004-11-05 sutartį Nr. 926) skyrė viešajai įstaigai „Lietuvos Junior Achievement“ iš programos 8.2 „Švietimo kokybės vadyba“ centralizuotoms priemonėms patvirtintų lėšų moksleivių verslumo programų parengimo ir įgyvendinimo išlaidoms iš dalies padengti. Ministerija konkrečiai nenustatė, kokias programas viešajai įstaigai pavedė parengti ir kurių programų išlaidas įsipareigoja padengti. Pagal patvirtintą programos sąmatą spaudinių išlaidoms (ekonominės klasifikacijos kodas 2.2.1.1.1.8) patvirtintos 42,0 tūkst. Lt išlaidos ir 8,0 tūkst. Lt kitų paslaugų straipsniui (kodas 2.2.1.1.1.30). Sutartyje nurodyta, kad sutartis galioja iki įsipareigojimų įvykdymo, todėl galima teigti, kad viešajai įstaigai suteikta teisė, jei lėšų nepanaudos biudžetinėmis 2004 metais, galės naudoti ir kitais metais.

(21) vidutinės svarbos pastebėjimas. Ministerijoje nėra sukurtų aukščiausiojo lygio vidaus kontrolės procedūrų, kurios užtikrintų išankstinę, einamąją ir paskesniąją asignavimų valdymo (skyrimo), teisingo naudojimo ir apskaitos kontrolę. Esančios kontrolės procedūros (sutarčių vizavimas) šiuo atveju buvo neveiksmingos, nes neužtikrino lėšų skyrimo teisėtumo, teisingos faktinių išlaidų apskaitos ir taisyklingo atsiskaitymo už gautas lėšas, nes faktinės išlaidos registruojamos remiantis atskaitomybės forma Nr. 2, nesivadovaujant Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (2001-11-06 Nr. IX-574) nuostatomis.

Atkreipiame dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (2002-12-10 Nr. IX-1253) 4 straipsnio 1 punktą už apskaitos tvarkymą atsako viešojo juridinio asmens vyriausiasis buhalteris arba apskaitos tarnybos vadovas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr. 205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatų 19 p. biudžeto pajamų ir išlaidų vykdymui kontroliuoti reikia informacijos, kurios pagrindinis šaltinis yra atskaitomybė. Jos teisingumą garantuoja vyriausiasis

finansininkas. Vadovaujantis nutarimo 19, 19.1 punktais, vyriausiasis finansininkas kartu su įstaigos vadovu atsako, jeigu neteisingai tvarkoma buhalterinė apskaita, ne laiku pateikiama arba klaidinga buhalterinė ataskaita.

6. PROGRAMA 10.5 „MOKSLO IR STUDIJŲ SISTEMOS BENDRŲJŲ POREIKIŲ TENKINIMAS“

Švietimo ir mokslo ministras 2004-11-25 įsakymu Nr. 1853 „Dėl lėšų skyrimo“ skyrė kitiems asignavimų valdytojams: valstybiniams universitetams, valstybės mokslo institutams ir universitetų mokslo institutams (iš viso 21 mokslo įstaigai) Europos Sąjungos bendrosios mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir eksperimentinės plėtros programų projektų vykdymo skatinimui 1950,0 tūkst. Lt (iš programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“) pagal 2004-11-12 įsakymu Nr. 1778) pagal patvirtintą skatinimo tvarkos aprašą. Apraše nurodyta, kad Tarptautinių mokslo technologijų plėtros programų agentūra, remdamasi mokslo ir studijų institucijų prašymu ir, vadovaudamasi šiame apraše finansinio skatinimo dydžio paskaičiavimo metodika, teikia Ministerijai lėšų paskirstymo projektą, o švietimo ir mokslo ministras skiria finansinį skatinimą.

(22) vidutinės svarbos pastebėjimas. Aprašas reglamentuoja tik tokią atsiskaitymo už lėšas tvarką: Finansų apskaitos ir kontrolės skyriui pateikiamos finansinės ataskaitos (forma Nr. 2), o Mokslo ir studijų departamento Tarptautinių programų skyriui dalykinės ataskaitos. Tačiau neregamentuota lėšų naudojimo tikslinė paskirtis, tai yra kam skirtos lėšos gali būti naudojamos.

(23) vidutinės svarbos pastebėjimas. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija) patvirtintų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 18 punktu nustatyta, kad valstybės biudžeto programų sąmatas sudaro kiekvienas valstybės biudžeto asignavimų valdytojas, kiekviena jam pavaldi biudžetinė įstaiga ir kiti subjektai, sąmatas pasirašo minėtų subjektų vadovai ar įgalioti jų asmenys ir patvirtina antspaudu, o asignavimų valdytojas ar jo įgalioti asmenys tvirtina šias sąmatas. Ministerija nesivadovavo šia nuostata, nes nepatvirtino mokslo įstaigoms valstybės biudžeto lėšoms išlaidų sąmatos 1950,0 tūkst. Lt.

(24) svarbus pastebėjimas. Ministerija skyrė lėšas kitų paslaugų straipsniu (kodas – 2.2.1.1.1.30) ir nenustatė lėšų naudojimo tvarkos bei tikslinės lėšų naudojimo paskirties. Tokiu būdu sudarė prielaidas lėšas gavusioms institucijoms jas apskaityti, paskirstyti ir naudoti savo nuožiūra. Šiuo atveju asignavimų valdytojas tik dalino lėšas, nevykdydamas funkcijos naudoti skirtus asignavimus pagal nustatytą paskirtį ir paskirstyti kitiems ūkio subjektams programoms vykdyti (Biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1d. nuostata).

(Papildoma informacija pastebėjimui pagrįsti). Atlikdami auditus mokslo įstaigose, nustatėme, kad įstaigos, kurioms skirtos lėšos, nepatvirtino sąmatos, nenustatė lėšų naudojimo ir skatinimo tvarkos ir jų dydžių, projektų vykdytojai nepatvirtino darbo grupių narių, vykdžiusių projektus (Biochemijos institutas, Biotechnologijos institutas ir kitos įstaigos), lėšas apskaitė kaip pavedimų lėšas (Puslaidininkių fizikos institutas ir kitos) ir naudojo darbo užmokesčiui, kitoms išlaidoms ir turtui įsigyti. Teorinės fizikos ir astronomijos institutas apskaitė lėšas pavedimų lėšų sąskaitoje ir iš kitų paslaugų straipsnio panaudojo 55,0 tūkst. Lt darbo užmokesčiui, Vilniaus universitetas darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms panaudojo 316,8 tūkst. Lt, tačiau formoje Nr. 2 šias išlaidas pateikė kitų paslaugų straipsnyje. Be to, Klaipėdos universitetas iš skatinimui gautų lėšų atliko patalpų projektavimo darbus (už 121,3 tūkst. Lt), kurie priskiriami nematerialiam turtui ir išlaidos šiam turtui įsigyti turi būti naudojamos iš išlaidų turtui įsigyti, o ne iš kitų paslaugų straipsnio, Lietuvos žemdirbystės institutas įsigijo kompiuterinės technikos.

(25) pastebėjimas. Atkreipiame dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tobulinimo“ ir 1991-11-23 nutarimas Nr. 483 „Dėl mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimo“ reglamentuoja minėtų įstaigų ir institucijų darbuotojų darbo užmokesčio, priedų, priemokų ir vienkartinį piniginių išmokų mokėjimą iš darbo užmokesčio fondo lėšų. Dėl to, kad Ministerija nenustatė skatinimui skirtų lėšų panaudojimo tvarkos ir įstaigos jas apskaitė kaip pavedimų lėšas, o iš pavedimų lėšų darbuotojams darbo užmokesčio skyrimo bei priedų dydžio neregamentuoja joks teisės aktas, susidarė prielaidos įstaigoms iš valstybės biudžeto lėšų darbo užmokestį, priedus, priemokas mokėti neriboto dydžio.

(Papildoma informacija pastebėjimui pagrįsti). Vilniaus universitetas 2004 m. gruodžio mėnesį vienam asmeniui skyrė 50,0 tūkst. Lt ir dviem asmenims atitinkamai po 22,0 tūkst. Lt ir 21,0 tūkst. Lt. Teorinės fizikos ir astronomijos institutas vienam asmeniui iš skatinimo lėšų skyrė priedą 24,9 tūkst. Lt ir dviem asmenims po 12,5 tūkst. Lt, Vilniaus universiteto Ekologijos institutas vienam asmeniui skyrė 14,0 tūkst. Lt. Klaipėdos universitetas naudojo lėšas įforminant autorine sutartimi (2004-12-01 Nr. 476), kurioje sutarties objektas nurodytas „Projektų ALARM, MARBEF, INTAS, ELME vykdymo skatinimas“ ir pagal šią sutartį skyrė 36,0 tūkst. Lt, iš jų vienam asmeniui – 17,3 tūkst. Lt, kitam – 12,8 tūkst. Lt.

(26) vidutinės svarbos pastebėjimas. Mokslo įstaigos patvirtino iš Ministerijos gautų biudžeto lėšų panaudojimą pateikdamos jai Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitas formas Nr. 2, kuriose nurodytos faktinės išlaidos kitų paslaugų straipsnyje. Tačiau net įstaigai pateikus faktinių išlaidų ataskaitą pagal išlaidų straipsnius (Vilniaus universiteto Ekologijos institutas pateikė formą Nr. 2, kurioje nurodė faktines išlaidas taip kaip buvo patirtos: darbo užmokesčiui – 27,5 tūkst. Lt, socialiniam draudimui – 8,5 tūkst. Lt), Ministerija šias išlaidas įregistravo ne pagal

pateiktus duomenis, bet perkeldama pateiktas patirtas išlaidas pagal ekonominę klasifikaciją į kitų paslaugų išlaidas ir tuo nesilaikė finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 234 p. Minėti faktai rodo, kad išlaidų valdymo, teisingos apskaitos kontrolės procedūros nesukurtos ir neveikia.

(27) svarbus pastebėjimas. Atkreipiame dėmesį į egzistuojančią riziką dėl lėšų, patvirtintų Ministerijai ir perduodamų kitoms mokslo institucijoms, valdymo, taisyklingo planavimo, paskirstymo, teisingo ataskaitų Ministerijoje sudarymo, tinkamų kontrolės procedūrų dėl lėšų panaudojimo pagal tikslią paskirtį ir dėl lėšas gavusioms institucijoms sudarytų sąlygų lėšas naudoti nesilaikant teisės aktų.

(28) svarbus pastebėjimas. Ministerija, skirstydama iš programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ lėšas skatinimui, nurodė kaip jas naudoti, nepareikalavo, kad lėšas gavusios institucijos sudarytų sąmatas, teisingai apskaitytų ir nurodytų ataskaitose išlaidas pagal išlaidų ekonominę klasifikaciją, kaip nustatyta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 234 punkte.

Dėl prieš tai minėtų priežasčių, negalime patvirtinti, kad Ministerijos vykdomos programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ nurodytos 1950,0 tūkst. Lt faktinės išlaidos Ministerijos faktinių išlaidų apskaitos registruose įregistruotos ir įvertintos taisyklingai, ūkiniai įvykiai tikrai įvyko (nėra ūkinės operacijos patvirtinančių dokumentų), atskleistose finansinėse ataskaitose (suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitoje Forma Nr. 2) laikantis įstatymų, apskaitos taisyklių ir principų, baigtos vykdyti ataskaitiniu laikotarpiu.

7. KITOS MINISTERIJOS VYKDOMOS PROGRAMOS

Šioje ataskaitos dalyje nagrinėjame Švietimo ir mokslo ministerijos 2004 metais gautų asignavimų programų 7.1 „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“ 8.1 „Švietimas informacinei visuomenei“ 8.2 „Švietimo kokybės vadyba“ 62.1 „Dalyvavimas kitose tarptautinėse programose“ centralizuotų priemonių faktinių išlaidų ir 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ faktinių išlaidų registravimą apskaitos registruose ir atskleidimą finansinės atskaitomybės formose bei kitus apskaitos tvarkymo dalykus.

Didžioji dalis šių lėšų buvo paskirstoma pagal įsakymus ir sutartis bei pervedama Ministerijos pavaldžioms bei nepavaldžioms įstaigoms kaip tikslinės paskirties lėšos programoms ar tam tikroms jų priemonėms vykdyti.

Vertindami faktinių išlaidų, padarytų kitų pavaldžių ir nepavaldžių institucijų, atvaizdavimą Ministerijos apskaitos registruose, vadovavomės šių įstatymų ir teisės aktų nuostatomis:

Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 12 straipsnio 1 ir 2 dalies nuostata, kad visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai turi būti pagrįsti apskaitos dokumentais, kurie surašomi ūkinės operacijos ir ūkinio įvykio metu arba jiems pasibaigus, išskyrus ūkines operacijas ir ūkinius įvykius, kurie negali būti pagrįsti apskaitos dokumentais, pagrindžiami su jais susijusių ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių apskaitos dokumentais, 2 straipsnio 1 dalies nuostata, kad apskaitos dokumentas yra popierinis arba elektroninis liudijimas, patvirtinantis ūkinę operaciją arba ūkinį įvykį ir turintis rekvizitus (rekvizitus nustato įstatymo 13 str. 1 d.), pagal kuriuos galima nustatyti ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio tapatumą, taip pat 13 straipsnio 7 dalyje nurodytas dokumentas (13 straipsnio 7 dalis nustato, kad kai ūkinė operacija jau atlikta arba ūkinis įvykis baigėsi, bet dar negautas apskaitos dokumentas, surašomas laisvos formos apskaitos dokumentas, nustatantis ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio tapatumą).

Ministerijoje faktinių išlaidų įregistravimui taikoma skirtinga sistema: kai Ministerija pati apmoka tiekėjams ir rangovams, faktinės išlaidos registruojamos pagal turimus apskaitos dokumentus, kai lėšos perduodamos kitiems subjektams, Ministerija apskaitos dokumentų ūkinei operacijai arba ūkiniam įvykiui įregistruoti iš šių subjektų nereikalauja ir faktines išlaidas registruoja apskaitos registruose remiantis kitų subjektų pateiktomis finansinės atskaitomybės Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitomis (forma Nr. 2).

(29) svarbus pastebėjimas. Tokiu būdu sudarytame faktinių išlaidų apskaitos registre pateikiama kitų subjektų patirtų faktinių išlaidų suma nepagrįsta apskaitos dokumentais, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatose. Finansinės atskaitomybės forma Nr. 2 nėra apskaitos dokumentas ir negali būti pagrindas faktinėms išlaidoms įregistruoti.

Tokiai faktinių išlaidų apskaitai, kuri nepagrįsta apskaitos dokumentais, prielaidas sudarė švietimo ir mokslo ministro 2003-06-06 įsakymu Nr. 799 patvirtintos Finansų kontrolės Švietimo ir mokslo ministerijoje taisyklės ir švietimo ir mokslo ministro 2003-06-03 įsakymu Nr. 780 patvirtintas Švietimo ir mokslo ministerijos buhalterinės apskaitos vadovas.

Taisyklėse nenustatyta, kokiais apskaitos dokumentais remiantis faktinių išlaidų operacijos registruojamos apskaitos registruose. Jos neparengtos taip, kaip nustatyta finansų ministro 2003-05-08 įsakymu Nr. 1k-123 patvirtintuose Minimaliuose finansų kontrolės reikalavimuose, tai yra neatsižvelgta į veiklos pobūdį ir ypatumus, nes jose nenurodytos procedūros, kaip Finansų apskaitos ir kontrolės atsakingi darbuotojai tikrina ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių (pavyzdžiui faktinių išlaidų padarytų kitų subjektų) įregistravimo pagrįstumą.

Atkreipiame jūsų dėmesį, kad Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002-05-21 įsakymu Nr. 139 patvirtinto Finansų kontrolės vadovo 10 punkto reikalavimu nustatyta, kad ūkinės operacijos ir kiti susiję svarbūs įvykiai turi būti išsamiai ir tiksliai dokumentuoti, kad kiekvieną

operaciją arba ūkinį įvykį bei su jais susijusią informaciją būtų galima atsekti nuo pradžios iki pabaigos. Turi būti parengtos atitinkamos finansų kontrolės procedūrų ir finansinės atskaitomybės rengimo taisyklės. Tokios taisyklės Ministerijoje neparengtos ir nepatvirtintos. Jūsų parengtas Švietimo ir mokslo ministerijos buhalterinės apskaitos vadovas nustato, kad metų pabaigoje surašant buhalterines pažymas, formuojami apskaitos registrai faktinėms išlaidoms, tai yra 201, 213, 214 sąskaitoms ir iš dalies 230 sąskaitai uždaryti. Tokiu būdu patvirtintos Ministerijos Buhalterinės apskaitos vadove faktinių išlaidų įregistravimo procedūros neatitinka Buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatų, kad apskaitos dokumentu laikomas dokumentas, turintis visus įstatymu reikalaujamus rekvizitus, nustatantis ūkinės operacijos arba ūkinio įvykio tapatumą.

(30) svarbus pastebėjimas. Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitose (forma Nr. 2), kuriomis remiantis Ministerija registravo faktines išlaidas, nurodyta subjektų faktinių išlaidų bendra suma ir faktinių išlaidų registre nurodyta tik bendra įstaigos, kuri pateikė formą Nr. 2, suma. Dėl šios priežasties negalėjome atlikti audito procedūrų, kad galėtume atsekti (atsekti konkrečią ūkinę operaciją) informaciją apie patirtas faktines išlaidas.

Dėl to negalime patvirtinti, kad iš įsakymais ir sutartimis paskirstytų kitiems subjektams lėšų, 58919,4 tūkst. Lt faktinių išlaidų yra įvertintos teisinga suma, užregistruoti visi ūkiniai įvykiai ir atitinkamame laikotarpyje, finansinėje atskaitomybėje atskleisti taikant apskaitos principus ir taisykles, ūkiniai įvykiai, susiję su faktinių išlaidų padarymu, tikrai įvyko, baigti bei atlikti pagal įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimus, iš jų:

- 22655,8 tūkst. Lt programos 7.1 „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“ centralizuotų priemonių faktinių išlaidų;
- 3111,6 tūkst. Lt programos 8.1 „Švietimas informacinei visuomenei“ centralizuotų priemonių faktinių išlaidų;
- 6650,6 tūkst. Lt programos 8.2 „Švietimo kokybės vadyba“ centralizuotų priemonių faktinių išlaidų;
- 2218,0 tūkst. Lt programos 62.1 „Dalyvavimas kitose tarptautinėse programose“ centralizuotų priemonių faktinių išlaidų;
- 24283,4 tūkst. Lt programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ faktinių išlaidų.

Atkreipiame dėmesį, kad iš aukščiau minėtų išlaidų, 3400,0 tūkst. Lt programos 10.5 „Mokslo ir studijų bendrųjų poreikių tenkinimas“ (priemonei 10.5.1.2.2 vykdyti programą „Informacinės technologijos mokslui ir studijoms (ITMiS)“) asignavimų buvo skirta turtui įsigyti. Lėšos pervestos Kauno technologijos universitetui pavedimams atlikti ir parodytos kaip išlaidos sandoriams su ilgalaikiu materialiuoju ir nematerialiuoju turtu. Mes negalėjome pritaikyti audito procedūrų ir negalime patvirtinti, kad lėšos panaudotos pagal tikslinę paskirtį, turtas įsigytas ir

teisinga suma apskaitytas įstaigoje, ūkinės operacijos, susijusios su turto įsigijimu, tikrai įvyko, baigtos bei atliktos pagal įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimus, nes Ministerija nepareikalavo iš įstaigos tokios informacijos ir turto įsigijimą patvirtinančių dokumentų.

7.1. Programos 7.1 „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“ priemonė

7.1.3.1.1

Švietimo ir mokslo ministerija 2004 metais vykdė Mokyklų tobulinimo programos projektą „Energijos išlaidų mažinimas ir mokymosi sąlygų gerinimas“ (programos 7.1 „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“ priemonė 7.1.3.1.1 „Vykdėti MTP mokyklų renovavimo darbus“). Ministerija, vykdydama šį projektą (švietimo ir mokslo ministro 2004-02-12 įsakymas Nr. ISAK-213), jam skirtas lėšas (13268,1 tūkst. Lt) pervedė pavaldžiai biudžetinei įstaigai Švietimo aprūpinimo centrui, kuris nuo 2002 metų (Švietimo ir mokslo ministro 2002-07-12 įsakymu Nr.1317) yra įpareigotas atlikti darbus, reikalingus projekto priemonėms finansuoti.

Švietimo aprūpinimo centras už Ministerijai nepavaldžiose mokyklose (pavaldžios savivaldybei) atliktus renovavimo darbus apmokėjo tiesiogiai rangovams pagal pateiktas PVM sąskaitas-faktūras ir darbų atlikimo aktus.

(31) pastebėjimas. Ministerija nenustatė tvarkos, kaip Centras sukauptas renovacijos sąnaudas (baigtų rekonstruoti švietimo įstaigų objektų) perduos įstaigoms bei kada ir koku būdu nurodys mokykloms didinti renovuoto ilgalaikio turto vertę.

(32) svarbus pastebėjimas. Ministerija, perdavusi lėšas Centrui, nekontroliavo, ar teisingai apskaitomas jų panaudojimas ir nereikalavo faktines išlaidas pagrindžiančių dokumentų. Ministerijai Centras neteikė informacijos, už kokią sumą atlikta darbų pagal atskiras mokyklas, kiek metų pabaigoje liko nenurašytų ir neperduotų renovavimo sąnaudų, kurios perkeliamos į kitus metus, ar buvo ir kaip baigtų renovavimo darbų sąnaudos perduotos mokykloms. Centras Ministerijai pateikė Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitą (forma Nr. 2) nurodydamas 13268,1 tūkst. Lt padarytas faktines išlaidas. Dėl šių priežasčių negalėjome įsitikinti faktinių išlaidų tapatumu ir atsekti ūkinius įvykius (nesant informacijos apie apskaitos dokumentus, kurių pagrindu padarytos faktinės išlaidos), todėl negalime patvirtinti, kad Ministerijos suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) 13268,1 tūkst. Lt faktinės išlaidos atskleistos teisinga suma.

Audito metu mums buvo pateikta informacija, kad nebaigtos Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos renovavimo sąnaudos 2005-01-01 buvo 1075,7 tūkst. Lt. Tačiau Ministerija, priimdama finansinę atskaitomybę, neatkreipė dėmesio, kad Centro pateiktame Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse išlaidų subsąskaitose (200, 214) nenurodytas 1075,7 tūkst. Lt likutis. Dėl šios priežasties ir Ministerijos suvestinio Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso išlaidų

subsąskaitų (200 arba 214) ir atitinkamai finansavimo subsąskaitos (230 „Finansavimas iš biudžeto“) arba pavedimų lėšų subsąskaitos (176 „Atsiskaitymai už pavedimų lėšas“) likučiai neteisingi, nes atlikus koregavimą dėl neteisingai nurašytų renovavimo sąnaudų, jie turi padidėti

(Papildoma informacija pastebėjimui pagrįsti). Ministerija nenurodė Švietimo aprūpinimo centrui, kad nebaigtų renovuoti mokyklų renovavimo sąnaudos turi būti kaupiamos. Centras iš ministerijos gautas lėšas apskaitė pavedimų lėšų subsąskaitoje ir, vadovaudamasis finansų ministro 2001-06-16 įsakymu Nr.70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 131 p., kuris nustato, kad metams pasibaigus (jei sutartyje nenumatyta kitaip – tirtu atveju nebuvo sudaryta sutartis) per metus panaudotų pavedimams atlikti lėšų suma nurašoma į subsąskaitos 176 „Atsiskaitymai už pavedimų lėšas“ debetą, nurašė ir nebaigto renovuoti objekto (Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos) renovavimo sąnaudas 1075,7 tūkst. Lt. Atkreipiamė Ministerijos dėmesį į tai, kad Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 239 p. nustato, kad nebaigtų ir baigtų, bet neperduotų naudoti objektų statybos arba rekonstravimo sąnaudų apskaitai tvarkyti skirta subsąskaita 200 „Išlaidos iš biudžeto“.

7.2. Programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ priemonė 10.5.1.1.20

Švietimo ir mokslo ministerija 2004 metais vykdė 2003-2006 m. mokslo ir studijų įstaigų renovavimo, rekonstravimo programą (programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ priemonė 10.5.1.1.20). Šios programos vykdyme dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerija, viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra bei mokslo ir studijų įstaigos. Vykdydama šią programą, Ministerija iš mokslo ir studijų bendrųjų poreikių tenkinimui skirtų asignavimų pagal rangovų pateiktas PVM sąskaitas-faktūras bei darbų atlikimo aktus apmokėjo iš dalies šioje programoje dalyvaujančių mokslo ir studijų įstaigų rekonstravimo ir renovavimo išlaidas.

(33) pastebėjimas. Ministerija nenustatė tvarkos, kaip jos sukauptos rekonstrukcijos ir renovacijos sąnaudos (baigtų rekonstruoti mokslo ir studijų įstaigų objektų) bus perduodamos įstaigoms bei kada ir kaip bus didinama rekonstruoto ir renovuoto ilgalaikio turto vertė.

(34) svarbus pastebėjimas 2004 metais Ministerija dalį renovacijos, rekonstrukcijos išlaidų – 5649,3 tūkst. Lt apmokėjo pagal rangovų pateiktas PVM sąskaitas-faktūras.

Ministerija 2004 metais rekonstrukcijos sąnaudas (rangovams sumokėtas sumas) kaupė 200 subsąskaitoje „Išlaidos iš biudžeto“, tačiau metų pabaigoje nebaigtų ir neperduotų naudoti objektų rekonstravimo sąnaudų neperkėlė į kitus metus, kaip nustatyta finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 240 punkto nuostatose, o nepagrįstai nurašė į 230 subsąskaitos „Finansavimas iš biudžeto“ debetą.

(Atkreipiame dėmesį, kad atsiskaitymai už atliktus darbus buvo apskaitomi ne subsąskaitoje 150 „Atsiskaitymai su tiekėjais ir rangovais“, o subsąskaitoje 178/2 „Atsiskaitymai su kitais kreditoriais“ kaip nustatyta finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 168 ir 239 punktuose).

Kadangi pagal Ministerijoje vedamą apskaitos registrą negalėjome nustatyti, kokių objektų renovavimas buvo baigtas ir kiek metų pabaigoje buvo nebaigtų renovavimo darbų sąnaudų, negalime pasakyti, kiek renovavimo darbų sąnaudų (iš 5649,3 tūkst. Lt išlaidų) 2005-01-01 turėjo būti nurodyta 200 subsąskaitos „Išlaidos iš biudžeto“ likutyje. Dėl šios priežasties negalime patvirtinti, kad suvestinio Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso 34 eilutėje „Išlaidos iš biudžeto“ nurodyta 26517,4 tūkst. Lt suma yra teisinga, nes atlikus koregavimą dėl neteisingai nurašytų renovavimo sąnaudų, ji turi padidėti.

(35) svarbus pastebėjimas. Dėl to, kad Ministerija neperdavė baigtų rekonstruoti mokslo ir studijų įstaigų objektų sąnaudų įstaigoms, bet nurašė į išlaidas, yra rizika, kad įstaigose rekonstruoto turto vertė bus nepadidinta tai daliai, už kurią apmokėjo Ministerija.

(Papildoma informacija pastebėjimui). Atlikdami auditus mokslo įstaigose, mes nustatėme, kad jos, negavusios iš Ministerijos sukauptų rekonstravimo darbų sąnaudų perdavimo ir neturėdamos pagrindo (ūkinį įvykį pagrindžiančio apskaitos dokumento) didinti turto vertę, turto vertės nedidino (įstaigos sukauptą sąnaudų dalį irgi nurašydamos į išlaidas), didino visa suma (kartu su Ministerijos patirtomis sąnaudomis) arba savo patirtų sąnaudų dalimi.

7.3. Programos 8.1 „Švietimas informacinei visuomenei“ priemonė 8.1.1.6.1, programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ priemonės 10.5.1.1.1 ir 10.5.1.1.2

Ministerija iš programai 8.1 „Švietimas informacinei visuomenei“ patvirtintų centralizuotų lėšų finansavo priemonę 8.1.6.1 „Sukurti mokyklų portalą, sudaryti sąlygas mokykloms prisijungti prie jo“, o iš programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ (valstybės funkcijos kodas 01.04.01.02 – dotacijos, paskolos arba subsidijos paremti mokslinio tyrimo institutams ir universitetams, atliekantiems pagrindinius tyrimus) - priemonę 10.5.1.1.1 „Užtikrinti Studijų kokybės vertinimo centro veiklą“ ir 10.5.1.1.2 „Užtikrinti Tarptautinių mokslo ir technologijų plėtros programų agentūros veiklą“.

Ministerija iš programos 8.1 „Švietimas informacinei visuomenei“ įsigijo kompiuterinę įrangą ir kitą turtą, kuris skirtas mokykloms, pavaldžioms savivaldybėms.

Vertindami Ministerijos įsigyto turto apskaitą, mes vadovavomės Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (2001-11-06 Nr. IX-574) 6 straipsnio 2 dalies nuostata, kad į apskaitą privaloma įtraukti visas ūkines operacijas ir ūkinius įvykius, susijusius su turto, nuosavo

kapitalo, įsipareigojimų dydžio arba struktūros pasikeitimu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-29 nutarimu Nr. 140 patvirtintos Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos 8 punkto nuostata, kad turtas turi būti perduotas pagal perdavimo ir priėmimo aktą.

(36) svarbus pastebėjimas. Ministerija nesivadovavo Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 6 straipsnio 2 dalies nuostatomis ir neužpajamavo 459,2 tūkst. Lt įsigyto ilgalaikio turto, už kurį tiekėjams apmokėjo tiesiogiai per Išdą iš programai 8.1 „Švietimas informacinei visuomenei“ patvirtintų asignavimų turtui įsigyti. Ministerija (švietimo ir mokslo ministro 2004-12-24 įsakymu Nr. ISAK-2057) įpareigojo priimti bei užpajamuoti šį turtą pavaldžią įstaigą Švietimo informacinių technologijų centrą. Įsigytas turtas Ministerijoje neužpajamuotas, nėra turto perdavimo akto Švietimo informacinių technologijų centrui.

(Papildoma informacija pastebėjimui pagrįsti). Ministerija 2004-12-22 sudarė pirkimo-pardavimo sutartį Nr.1074 su pardavėju „Sonex kompiuteriai“ (220,6 tūkst. Lt) ir 2004-12-22 pirkimo-pardavimo sutartį Nr. 1073 su pardavėju UAB „Baltijos kompiuterių centras“ (238,6 tūkst. Lt) Sutartyse bei prieduose prie jų nėra nurodytas, kas yra įsigytų serverių ir kitos kompiuterinės įrangos gavėjas. Švietimo ir mokslo ministras 2004-12-24 įsakymu Nr. 2057 įpareigojo priimti bei užpajamuoti gautą pagal minėtas sutartis turtą pavaldžią įstaigą Švietimo informacinių technologijų centrą. Tokiu būdu turto perdavimas Švietimo informacinių technologijų centrui nebuvo tinkamai įformintas, kaip to reikalauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-29 nutarimu Nr. 140 patvirtintos Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos 8 p., kuris reglamentuoja, kad turtas turi būti perduotas pagal perdavimo ir priėmimo aktą. Šiuo atveju perdavimo – priėmimo aktas turėjo būti pasirašytas tarp Ministerijos ir pardavėjo.

(37) svarbus pastebėjimas. Ministerija iš programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ lėšų finansavo pavaldžių įstaigų Studijų kokybės vertinimo centro ir Tarptautinės mokslo ir technologijų plėtros programų agentūros veiklą. Pagal Ministerijos pateiktas mokėjimo paraiškas Išdas šioms įstaigoms pervedė 2324,3 tūkst. Lt, tačiau Ministerija, registruodama šias ūkines operacijas apskaitos registruose, naudojo neteisingą sąskaitų korespondenciją – debetavo 2302 subsąskaitą „Finansavimas iš biudžeto (pavaldžių įstaigų)“ ir tuo nesivadovavo finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 267 punktu, kuriame nurodyta, kokiais atvejais gali būti debetuojamos sąskaitos 23 „Finansavimas“ subsąskaitos. Dėl neteisingo sąskaitų korespondencijų naudojimo 2324,3 tūkst. Lt kasinių išlaidų Ministerija neparodė 2004 metų finansinės atskaitomybės programos 10.5 „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ formoje

Nr. 2 bei Ministerijos suvestinėje formoje Nr. 2. Šios išlaidos asignavimų valdytojo suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitoje (forma Nr. 2) pateiktos.

(Papildoma informacija pastebėjimui pagrįsti). Ministerijoje veikianti apskaitos sistema: Ministerijai pavaldžios įstaigos yra finansuojamos per Finansų ministerijos VBAM sistemą ir įstaigos pačios teikia Iždui mokėjimo paraiškas, pagal kurias Iždas apmoka tiesiogiai tiekėjams arba perveda lėšas į įstaigų sąskaitas banke. Įstaigos savo apskaitos registruose įregistruoja kasines išlaidas bei patirtas faktines išlaidas, remiantis atitinkamais apskaitos dokumentais. Ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus, įstaigos pateikia finansines ataskaitas ir jų pagrindu sudaromos suvestinės asignavimų valdytojo finansinės ataskaitos. Tačiau Ministerijai dviem pavaldžioms įstaigoms (Studijų kokybės vertinimo centrui ir Tarptautinės mokslo ir technologijų plėtros programų agentūrai) finansavimo išlaidų apskaitai taikoma kitokia tvarka nei kitoms pavaldžioms įstaigoms: šiuo atveju mokėjimo paraiškas Iždui pateikė Ministerija (ne minėtos pavaldžios įstaigos) ir Iždas pervedė lėšas į šių įstaigų sąskaitas.

(38) svarbus pastebėjimas. Šie dalykai rodo, kad Ministerijoje taikoma apskaitos sistema ir asignavimų valdytojo suvestinės atskaitomybės sudarymo tvarka nėra reglamentuota įvertinant asignavimų skirstymo ir naudojimo specifiką. Reikalinga spręsti klausimą dėl kasinių ir faktinių išlaidų registravimo apskaitoje pagal Ministerijos veiklos specifines rūšis ir ypatumus bei parengti tam atitinkamas taisykles (aprašus) ir suvestinės atskaitomybės sudarymo taisykles ir tuo eliminuoti šiuo metu egzistuojančią riziką dėl ataskaitų sudarymo teisingumo.

8. PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ VEIKLA TEIKIANT KOMUNALINES PASLAUGAS FIZINIAMS IR JURIDINIAMS ASMENIMS

8.1. Veiklos atitikimas nuostatams (statutams)

Vertindami vykdomos veiklos pavaldžiose įstaigose atitikimą teisės aktams, vadovavomės Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo (1995-12-05 Nr. I-1113) 5 straipsnio 2 dalies nuostata, kad biudžetinių įstaigų nuostatai yra teisinis dokumentas, kuriuo biudžetinės įstaigos vadovaujasi savo veikloje, įstaigų nuostatais arba statutais

(39) pastebėjimas. Vilniaus kolegija, Gruzdžių žemės ūkio mokykla ir Smalininkų aukštesnioji žemės ūkio mokykla vykdė nuostatuose (statute) nenumatytą ir su jų pagrindine veikla nesusijusią veiklą.

Gruzdžių žemės ūkio mokykla vykdė administratoriaus funkcijas, tai yra atliko pagamintos šiluminės energijos kiekio bei jos paskirstymo paskaičiavimus ir mokesčių už šiluminę energiją, pateiktą gyventojams patalpoms šildyti, skaičiavimus trijų daugiabučių namų gyventojams.

8.2. Biudžeto lėšų naudojimas ne pagal paskirtį

Vertindami biudžeto lėšų naudojimą, vadovavomės ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija) patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (toliau – Taisyklės) 55 punkto nuostatomis, kad asignavimai iš biudžetų išduodami tik toms išlaidoms, kurios numatytos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų nurodytose programose. Biudžetinės įstaigos finansuojamos vadovaujantis patvirtintomis programų sąmatomis.

Lietuvos reabilitacinio profesinio rengimo ir Šiaulių profesinio rengimo centrai, Vilniaus kolegija yra sudarę sutartis su komunalinių paslaugų tiekėjais dėl šilumos, vandens, elektros ir kitais tiekėjais dėl komunalinių paslaugų gavimo ir apmokėjimo, prisiima išsipareigojimus sumokėti ne tik už įstaigai suteiktas paslaugas, bet ir už bendrabučiuose gyvenantiems privatizuotų butų savininkams bei nuomininkams (fiziniams ir juridiniams asmenims (firmos, uždarosios akcinės bendrovės ir pan.) suteiktas paslaugas. Tokiu būdu, švietimo įstaigos tampa atsiskaitymų tarpininku tarp komunalinių paslaugų tiekėjų ir fizinių bei juridinių asmenų, atlieka administratoriaus funkcijas – apskaičiuoja minėtiems asmenims tenkančias išlaidas, išrašo apmokėjimo dokumentus (sąskaitas-faktūras, kvitus).

Gruzdžių žemės ūkio mokykla ir Smalininkų aukštesnioji žemės ūkio mokykla patikėjimo teise valdo komunalinės paskirties objektus (katilinę, karšto ir šalto vandens, dujų tiekimo trasas, artezinius gręžinius ir pan.) ir 2004 metais teikė komunalines paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims.

Neretais atvejais gyventojai bei nuomininkai laiku neatsiskaito ir atsiranda jų išsiskolinimas įstaigai, nors švietimo įstaigos laiku atsiskaito su tiekėjais, sumokėdamos už skolininkus iš biudžeto asignavimų.

(40) svarbus pastebėjimas. Vilniaus kolegija sumokėjo iš programai 88.1 „Specialioji švietimo plėtros programa“ vykdyti patvirtintų lėšų už kitiems vartotojams trečiųjų asmenų suteiktas komunalines paslaugas (vandenį, šilumą) 196,1 tūkst. Lt (be to, Kolegija 2004 m. pabaigoje avansu sumokėjo 111,4 tūkst. Lt) ir tokiu būdu vykdė atsiskaitymų tarpininko funkcijas tarp paslaugų tiekėjų ir fizinių bei juridinių asmenų. Kolegija sumokėjo iš programų vykdymui skirtų lėšų 307,5 tūkst. Lt už kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims suteiktas komunalines paslaugas, nors tokia veikla Laikinajame statute nenumatyta. Tokiu būdu Kolegija panaudojo valstybės biudžeto lėšas ne pagal paskirtį, tai yra ne programų tikslams vykdyti. Smalininkų aukštesnioji žemės ūkio mokykla iš programai 7.2 „Specialistų rengimas“ patvirtintų asignavimų 66,9 tūkst. Lt panaudojo ne pagal paskirtį – ne programoje numatytų tikslų įgyvendinimui, o veiklai, nesusijusiai su pagrindine veikla finansuoti

(Papildoma informacija pastebėjimui pagrįsti). Smalininkų aukštesnioji žemės ūkio mokykla (Smalininkų katilinė teikia šilumą, karštą vandenį ir miestelio gyventojams į gyvenamuosius namus) ir katilinės kuro išlaidoms bei darbo užmokesčio išlaidoms padengti panaudojo 25,7 tūkst. Lt programai 7.2 „Specialistų rengimas“ patvirtintų asignavimų. Viešvilėje Smalininkų aukštesnioji žemės ūkio mokykla ugdymo ir profesinio mokymo veiklos nevykdo, tačiau čia ji prižiūri ir eksploatuoja jai priklausančią katilinę, vandenvietę, vandens tiekimo, nuotekų pašalinimo ir jų valymo įrengimus bei teikia komunalinius patarnavimus šio miestelio gyventojams ir įstaigoms. Per 2004 metus Viešvilės katilinės darbuotojams buvo priskaitytas iš programos 7.2 „Specialistų rengimas“ asignavimų 41,2 tūkst. Lt darbo užmokestis.

8.3. Apskaitos problemos

(41) svarbus pastebėjimas. Smalininkų aukštesnioji žemės ūkio mokykla, vykdydama 88.1 „Specialiąją švietimo plėtros programą“, neteisingai apskaitė patirtas išlaidas (gautomis pajamomis mažino programai 7.2 „Specialistų rengimas“ vykdyti patirtas išlaidas bei apskaitė šioje programoje nepatirtas išlaidas), dėl to negalime patvirtinti, kad programų 7.2 „Specialistų rengimas“ ir 88.1 „Specialioji švietimo plėtros programa“ Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitose nurodytos kasinės ir faktinės išlaidos įvertintos teisingai (7.2 „Specialistų rengimas“ kasinės išlaidos padidintos 84,4 tūkst. Lt, faktinės išlaidos padidintos 93,4 tūkst. Lt, o programoje 88.1 „Specialioji švietimo plėtros programa“ kasinės išlaidos sumažintos 84,4 tūkst. Lt, faktinės išlaidos sumažintos 93,4 tūkst. Lt).

Gruzdžių žemės ūkio mokykla iš bendrabučių ir valgyklų veiklos pajamų (58,1 tūkst. Lt) ir gyventojų už butų apšildymą gautų pajamų (59,4 tūkst. Lt) dalimi, (iš viso) 95,9 tūkst. Lt koregavo (mažino) programos 7.2 „Specialistų rengimas“ kasines ir faktines išlaidas. Mokykla, tvarkydama gautų pajamų už suteiktas komunalines paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims, nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 133, 234, 292 punktais. Dėl to Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) kasinės ir faktinės išlaidos pateiktos 95,9 tūkst. Lt sumažintos.

Lietuvos reabilitacinio profesinio rengimo centras 400 subsąskaitoje „Pajamos už suteiktas paslaugas“ neapskaitė 2004 m. I pusmetį iš gyventojų gautų pajamų už suteiktas paslaugas, kurios buvo apskaitytos subsąskaitose 110 „Pavedimų lėšos“, 122 „Kitos lėšos kasoje“, o 2004 m. II pusmetį gautas už teikiamas paslaugas pajamas neteisingai apskaitė pavedimų lėšų sąskaitoje. Dėl neteisingos apskaitos tvarkymo Centro Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse likutis 110 subsąskaitoje „Pavedimų lėšos“ padidintas 6,4 tūkst. Lt, o 112 subsąskaitoje „Kitos lėšos“ 6,4 tūkst. Lt sumažintas.

8.4. Pajamų už komunalines paslaugas naudojimo problemos

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 72 p. nustatyta, kad gautos (nuo 2004-06-20) iš asmenų įmokos pagal trečiųjų asmenų teikiamas paslaugas (patalpų nuomininkų įmokos už energiją, vandenį bei kitas paslaugas) naudojamos pagal biudžetinės įstaigos vadovo patvirtintą sąmatą, kaip kitos biudžetinių įstaigų lėšos.

Kauno buitinių paslaugų ir verslo mokykla, Šiaulių profesinio rengimo centras, Lietuvos reabilitacinio profesinio mokymo centras, Vilniaus kolegija nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 137 p., nes neapskaitė subsąskaitoje 112 „Kitos lėšos“ gautų iš gyventojų už komunalinius patarnavimus lėšų, o apskaitė subsąskaitoje 111 „Lėšos už teikiamas paslaugas“. Vilniaus kolegija per 2004 m. II pusmetį gautas įmokas (235,1 tūkst. Lt) iš nuomininkų už komunalinius patarnavimus įmokėjo į valstybės biudžetą ir naudojo bei apskaitė kaip Specialiosios švietimo plėtros programos lėšas, be to suvestiniame apskaitos registre Didžiojoje knygoje neapskaitė iš bendrabučių patalpų nuomininkų ir gyventojų už komunalinius patarnavimus debitorinio įsiskolinimo 150,5 tūkst. Lt. Dėl šių priežasčių minėtų įstaigų pateiktos asignavimų valdytojui suvestinės ir programos 88.1 „Specialioji švietimo plėtros programa“ Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitų (forma Nr. 2), Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokų į biudžetą 2005-01-01 ataskaitos (forma Nr. 5) bei Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balansuose (forma Nr.1) duomenys neteisingi. Lietuvos reabilitacinio profesinio mokymo centras gautus 13,0 tūkst. Lt iš nuomininkų už komunalinius patarnavimus neteisingai apskaitė pavedimų lėšų subsąskaitoje ir panaudojo be įstaigos vadovo patvirtintos sąmatos.

(42) pastebėjimas. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija) gautų iš asmenų įmokų pagal jiems trečiųjų asmenų teikiamas paslaugas (patalpų nuomininkų įmokos už energiją ir vandenį bei kitas paslaugas), kitų įplaukų reglamentavimas bei įstaigų nuostatuose arba statutuose vykdoma veikla patys savaime neužtikrina pavestų funkcijų tinkamo vykdymo, todėl turėtų būti sukurtos priežiūros procedūros, siekiant išvengti klaidų bei kitų veiksmų, sudarančių prielaidas joms atsirasti.

9. KITI SVARBŪS PASTEBĖJIMAI DĖL PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ APSKAITOS DALYKŲ

Gruzdžių žemės ūkio mokykla 2004 m. naujai įsigytam ilgalaikiam materialiam ir nematerialiam turtui 24,0 tūkst. Lt pradine verte neapskaičiavo nusidėvėjimo 12,2 tūkst. Lt, kaip nurodyta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 45 punkte, ir dėl to Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse (forma Nr. 1) sąskaitų likučiai pateikti neteisingai: subsąskaitos

020 Materialiojo turto nusidėvėjimo (46 eil.) likutis 1,6 tūkst. Lt sumažintas, subsąskaitos 021 Nematerialiojo turto nusidėvėjimo (47 eil.) likutis 10,6 tūkst. Lt sumažintas, o subsąskaitos 250 Ilgalaikio turto fondo (49 eil.) likutis 12,2 tūkst. Lt padidintas.

Pajūrio žemės ūkio mokykla suvestiniame apskaitos registro „Didžioji knyga“ 230 subsąskaitos „Finansavimas“ 2005-01-01 nurodė neteisingą kredito likutį, nes šioje sąskaitoje neteisingai apskaitė 28,8 tūkst. Lt trumpalaikio materialiojo turto padidėjimą, taip pat 260 subsąskaitos „Trumpalaikio turto fondas“ kredito likutyje neapskaitė 28,8 tūkst. Lt trumpalaikio turto padidėjimo. Atlikus sąskaitų koregavimus, Mokyklos balansas gali keistis. Dėl neteisingo trumpalaikio turto apskaitos Mokyklos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005 m. sausio 1 d. balanso (forma Nr. 1) pateiktas 230 subsąskaitos „Finansavimas“ (45 eil.) likutis yra padidintas 28,8 tūkst. Lt, o 260 subsąskaitos „Trumpalaikio turto fondas“ (50 eil.) likutis sumažintas 28,8 tūkst. Lt.

Dėl neteisingo apskaitos tvarkymo Smalininkų aukštesniojoje žemės ūkio mokykloje (neteisingai 400 subsąskaitoje apskaitytos šiai buhalterinei sąskaitai nepriskirtinos pajamos, 80 subsąskaitoje neatvaizduotos patirtos gamybinės veiklos sąnaudos, 200 subsąskaitoje nenurašytos patirtos išlaidos, 230 subsąskaitoje neatvaizduotas nepanaudotas atsargų likutis, 173 subsąskaitoje neatvaizduotas įsiskolinimas biudžetui) Mokyklos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005 m. sausio 1 d. balanse (forma Nr. 1) nepateiktas 80 subsąskaitos „Gamybinės veiklos sąnaudos“ (11 eil.) 22,6 tūkst. Lt debetinis likutis, 200 subsąskaitos „Išlaidos iš biudžeto“ (34 eil.) debetinis likutis padidintas 22,6 tūkst. Lt, 230 subsąskaitos „Finansavimas“ (43 eil.) kreditinis likutis 67,8 tūkst. Lt sumažintas, 400 subsąskaitos „Pajamos už paslaugas“ (55 eil.) kreditinis likutis padidintas 103,3 tūkst. Lt, 173 subsąskaitos „Atsiskaitymai su biudžetu“ (63 eil.) kreditinis likutis sumažintas 28,6 tūkst. Lt. Šių subsąskaitų likučiai neteisingi, nes Mokykla, tvarkydama apskaitą, nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 14, 119, 238, 267.3, 291-296 punktais.

Kiti apskaitos neatitikimai pateikiami raštuose įstaigoms.

10. IŠVADOS.

Remdamiesi ataskaitoje nurodytais Ministerijai dalykais ir įstaigų raštuose (ataskaitos priedai) pateiktais dalykais, teigiame, kad asignavimų valdytojo – Švietimo ir mokslo ministerijos sudarytoje ir pateiktoje 2005-01-01 suvestinėse finansinė ataskaitose yra reikšmingų klaidų.

1. Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso (forma Nr.1) likučiai neteisingi:

010-019 subsąskaita „Ilgalaikis turtas“ (2 eil.) – padidintas 1403,6 tūkst. Lt;

080 subsąskaita „Gamybinės veiklos sąnaudos“ (11 eil.) – sumažintas 22,6 tūkst. Lt;

110 subsąskaita „Pavedimų lėšos“ (14 eil.) – padidintas 85,6 tūkst. Lt;

- 111 subsąskaita „Lėšos, gautos už teikiamas paslaugas“ (15 eil.) – sumažintas 60,3 tūkst. Lt;
- 112 subsąskaita „Kitos lėšos“ (16 eil.) – sumažintas 25,3 tūkst. Lt;
- 178 subsąskaita „Atsiskaitymai su debitoriais ir kreditoriais“ (32 eil.) – sumažintas 150,5 tūkst. Lt;
- 230 subsąskaita „Finansavimas iš biudžeto“ (43 eil.) – sumažintas 31,9 tūkst. Lt;
- 020 subsąskaita „Materialiojo turto nusidėvėjimas“ (46 eil.) – sumažintas 1,6 tūkst. Lt;
- 021 subsąskaita „Nematerialiojo turto nusidėvėjimas“ (47 eil.) – sumažintas 10,6 tūkst. Lt;
- 250 subsąskaita „Ilgalaikio turto fondas“ (49 eil.) – padidintas 733,8 tūkst. Lt;
- 260 subsąskaita „Trumpalaikio turto fondas“ (50 eil.) – sumažintas 28,8 tūkst. Lt;
- 400 subsąskaita „Pajamos už teikiamas paslaugas“ (55 eil.) – padidintas 24,0 tūkst. Lt;
- 173 subsąskaita „Atsiskaitymai su biudžetu“ (62 eil.) – sumažintas 28,6 tūkst. Lt;
- 176 subsąskaita „Atsiskaitymai už pavedimų lėšas“ (64 eil.) – padidintas 79,2 tūkst. Lt.

2. Negavome patikimų įrodymų, kad Ministerijos ir jos pavaldžių įstaigų likučiai, pateikti Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanse, yra teisingai įvertinti ir taisyklingai atskleisti bei išlaidos panaudotos programų tikslų įgyvendinimui:

2.1. Negalime patvirtinti Vilniaus kolegijos Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso 2 eilutėje 4106,9 tūkst. Lt sumos teisingumo dėl neteisingos pastatų apskaitos.

2.2. Negalime patvirtinti Vilniaus kolegijos ir Kauno statybininkų rengimo centro Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balansuose 46 eilutėje pateiktų ilgalaikio materialaus turto nusidėvėjimo likučių, nes atlikus perskaičiavimus, nurodytos sumos turi keistis.

2.3. Ministerija mokslo ir studijų įstaigų rekonstrukcijos (5649,3 tūkst. Lt) ir švietimo įstaigų renovacijos (1075,7 tūkst. Lt) sąnaudas neteisingai nurašė į išlaidas. Dėl to, negalime patvirtinti, kad suvestinio Išlaidų sąmatų vykdymo 2005-01-01 balanso 34 eilutėje „Išlaidos iš biudžeto“ nurodytas 26517,4 tūkst. Lt likutis yra teisingas.

2.4. Negalime patvirtinti, kad viešajai įstaigai „Švietimo kaitos fondas“ skirti 495,0 tūkst. Lt (nesivadovaujant Viešųjų pirkimų įstatymu ir nenustačius viešajai įstaigai uždavinių, kuriuos ji turėjo atlikti) panaudoti 8.2 programos tikslų įgyvendinimui.

2.5. Negalime patvirtinti, kad viešajai įstaigai „Užsienio lietuvių rėmimo centras“ skirti 300,0 tūkst. Lt, nesivadovaujant Viešųjų pirkimų įstatymu, ir 282,8 tūkst. Lt skirti stipendijoms (kurias turėjo mokėti viešoji įstaiga iš savo lėšų) bei 17,2 tūkst. Lt viešosios įstaigos reikmėms tenkinti panaudoti 8.2 programos tikslų įgyvendinimui.

2.6. Negalime patvirtinti, kad suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitoje (forma Nr. 2) išlaidų ir turto įsigijimo straipsniuose nurodytos kasinės ir faktinės išlaidos yra teisingos, nes nustatyti atvejai, kai biudžeto asignavimai, skirti kitiems subjektams, buvo naudojami

darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti, tačiau kasinės ir faktinės išlaidos pateiktos kitų paslaugų straipsnyje.

3. Mes negalėjome patikrinti suvestinės Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitos (forma Nr. 2) duomenų teisingumo, nes buvo apribotos mūsų galimybės nustatyti realias centralizuotų priemonių 61864,4 tūkst. Lt faktines išlaidas, dėl pagrindžiančių ūkinius įvykius apskaitos dokumentų nebuvimo. Pagal kitų įstaigų ir organizacijų finansinės atskaitomybės formas (forma Nr. 2) negalime patvirtinti, kad asignavimų valdytojo pateiktos 61864,4 tūkst. Lt faktinės išlaidos įvertintos bei įregistruotos apskaitos registruose teisingai, ūkiniai įvykiai tikrai įvyko, atskleistos programų suvestinėse ataskaitose (forma Nr. 2) laikantis įstatymų, apskaitos principų ir taisyklių, baigtos ataskaitiniu laikotarpiu, iš jų pagal programas:

22655,8 tūkst. Lt – 7.1 programa „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“;

150,0 tūkst. Lt – 7.2 programa „Specialistų rengimas“;

3111,6 tūkst. Lt – 8.1 programa „Švietimas informacinei visuomenei“;

7195,6 tūkst. Lt – 8.2 programa „Švietimo kokybės vadyba“;

26533,4 tūkst. Lt – 10.5 „Mokslo ir studijų bendrųjų poreikių tenkinimas“;

2218,0 tūkst. Lt – 62.1 „Dalyvavimas kitose tarptautinėse programose“.

4. Mes gavome pakankamus ir patikimus įrodymus teigti, kad asignavimų valdytojo pateiktoje programos 88.1 „Specialioji švietimo plėtros programa“ Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) duomenys yra neteisingi, nes kasinės išlaidos sumažintos 1707,1 tūkst. Lt, faktinės išlaidos sumažintos 1716,1 tūkst. Lt.

5. Ministerija pateikė 2004 metų suvestinę finansinę atskaitomybę, kurios suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2005-01-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) ir programos 7.1 suvestinėje (forma Nr. 2) bei pagal valstybės funkciją Metodiniai kabinetai ir centrai (kodas-09.05.01.03) 145 eilutėje 5 skiltyje įrašytas asignavimų planas, įskaitant patikslinimus 2,5 tūkst. Lt mažesnis, o programos 7.2 „Specialistų rengimas“ Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2005-01-01 ataskaitoje (forma Nr. 2) (Vyriausybės rezervo lėšos) buvo nenurodytos 76,0 tūkst. Lt turto įsigijimo išlaidos, skirtos Kauno kolegijai. Minėtos išlaidos nebuvo įtrauktos ir į Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicinius projektus 2005-01-01 ataskaitą (forma B-11). Ministerija pateikė mums 2005-03-02 raštu Nr. 25-6-75-11 patikslintas iš Vyriausybės rezervo gautoms lėšoms atskaitomybės formą Nr. 2 ir Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicinius projektus 2005-01-01 ataskaitą (forma B-11), tačiau mes negalime nustatyti, ar Finansų ministerijai buvo pateiktos patikslintos ataskaitos, nes Ministerija patikslintą finansinę atskaitomybę teikia be lydraščių ar kitų dokumentų.

11. ASIGNAVIMŲ VALDYTOJO PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (2003-12-23 Nr. IX-1946) 5 straipsnio 2 dalis asignavimų valdytojui nustato pareigą organizuoti iš biudžeto finansuojamų programų rengimą ir vykdymą, 6 dalis – užtikrinti finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą ir pateikimą laiku, o 7 straipsnio 3 dalis nustatyto asignavimų valdytojo atsakomybę už buhalterinės apskaitos organizavimą ir finansinės atskaitomybės rengimą bei pateikimą pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo (1995-12-05 Nr. I-1113) 8 straipsnio 3 dalis nustato, kad biudžetinių įstaigų asignavimų valdytojai yra atsakingi už teisingą pavaldžių įstaigų išlaidų sąmatų bei nebiudžetinių lėšų sąmatų sudarymą, 4 dalis nustato, kad asignavimų valdytojai turi prižiūrėti apskaitos tvarkymą ir garantuoti pavaldžių įstaigų bei savo finansinių ir statistinių ataskaitų teisingumą.

12. KITI PASTEBĖJIMAI

1) Ministerija nesivadovavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr.751 redakcija) patvirtintų Taisyklių 79 p., kuris nustato, kad asignavimus išlaidoms pakeitus pagal ekonominę klasifikaciją arba sutaupytus asignavimus išlaidoms panaudojus turto įsigijimui finansuoti, atitinkamai tikslinamos sąmatos, nepatikslingo sąmatų pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius programose 7.1 „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“ ir 7.2 „Specialistų rengimas“, dėl to kasinės išlaidos atskiruose išlaidų straipsniuose viršijo sąmatą. Nepatikslingus sąmatų, asignavimus naudojo pavaldžios įstaigos – Gruzdžių žemės ūkio mokykla (20,4 tūkst. Lt) ir Klaipėdos statybininkų mokykla (84,5 tūkst. Lt).

2) Ministerija nesivadovauja finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 37 punktu ir įsigyto ilgalaikio turto sumą įrašo į subsąskaitos 01 „Ilgalaikis turtas“ debetą ir subsąskaitos 250 „Ilgalaikio turto fondas“ kreditą, taip pat kartu daro antrą įrašą į subsąskaitos 178 „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“ debetą ir subsąskaitos 200 „Išlaidos iš biudžeto“ kreditą. Atkreipiame dėmesį, kad naudojant neteisingą sąskaitų korespondenciją, išlieka rizika, jog įsigytas ilgalaikis turtas gali būti apskaitytas ne ta verte, kuria buvo įsigytas ir neteisingai parodytas finansinėje atskaitomybėje.

3) Kauno buitinių paslaugų ir verslo mokyklos direktorius Andrius Čedavičius buvo pasiskyręs sau priedą, nors vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ 4 punkto 2 dalimi, įstaigų ir organizacijų vadovų tarnybinius atlyginimus (koeficientais), personalinius priedus prie tarnybinių atlyginimų bei skatinimo sąlygas turi nustatyti aukštesnė organizacija (šiuo atveju – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija).

4) Šiaulių profesinio rengimo centras sudarė Darbo sutartis su naujai priimtais darbuotojais ir su tais, su kuriais iki tol darbo sutartys nebuvo sudarytos, kurių numeriai kartojasi. 2005-02-17 registracijos žurnale įregistruotos naujos 208 sutartys. Esant darbo sutarčių numerių neatitikimams, yra rizika, kad ne visos darbo sutartys bus sudarytos bei ne visos sudarytos – įregistruotos.

5) Tauragės profesinio rengimo centro direktorius S. Lapė su Centro pedagogais, kurie vykdė mokymus pagal Tauragės darbo biržos ir Centro sutartis, dėl formaliojo suaugusiųjų (darbo rinkos) profesinio mokymo ir neformalaus suaugusiųjų švietimo programų sudarė autorines sutartis perskaityti paskaitas pagal formaliojo suaugusiųjų (darbo rinkos) profesinio mokymo ir neformalaus suaugusiųjų švietimo programas. Tačiau audito metu nustatyta, kad pagal mokymo programas vedamos pamokos, užsiėmimai, bet neskaitomos paskaitos, todėl šios sutartys negali būti laikomos autorinėmis, nes Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo (1999-05-18 Nr. VIII-1185, 2003-03-05 įstatymo Nr. IX-1355 redakcija) 39 str. 3 dalimi nustatyta, kad sutartys dėl kūrinų redagavimo, mokymo, konsultavimo, organizacinių ir techninių paslaugų ar kitokių paslaugų teikimo nelaikomos autorinėmis. Autorinėmis sutartimis taip pat nelaikomos sutartys, kurių dalykas nėra autorių turtinių teisių į kūrinių pardavimas ar suteikimas. Centras 2004 metais autorinėms sutartims apmokėti panaudojo 106,4 tūkst. Lt 88.01 programos „Specialioji švietimo plėtros programa“ lėšų.

6) Reorganizuojant biudžetinę įstaigą Kelmės profesinį rengimo centrą į viešąją įstaigą Kelmės profesinį rengimo centrą ir tvarkant turto perdavimą, nustatyti turto perdavimo įforminimo ir kiti netikslumai. Šiuo metu pagal panaudą naudojamas įstaigoje turtas tvarkomas nepakankamai, nes ne visam turtui taisyklingai suteikti inventoriniai numeriai. Plačiau apie tai pateikta Ministerijai pateiktame rašte.

7) Kauno buitinių paslaugų ir verslo, Kauno statybininkų, Smalininkų aukštesnioji žemės ūkio mokykla, Šiaulių profesinio rengimo centras, Marijampolės profesinio rengimo centras bei Vilniaus kolegija naudojami valstybinės žemės sklypais, kuriems nesudarytos valstybinės žemės naudojimo sutartys.

8) Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos reabilitacinio profesinio rengimo centrui, kuris yra valstybinė specializuota profesinio mokymo įstaiga asmenims, turintiems nežymų intelekto sutrikimą, fizinių ir judėjimo sutrikimų, kompleksinių sutrikimų, kitų sutrikimų bei raidą ir mokymąsi trukdančių psichosocialinių veiksnių, neplanuojamos lėšos išlaidų „Medikamentai“ straipsnyje, tačiau įstaiga tokias išlaidas patiria.

9) Ministerijos pateikta Valstybės kontrolei ir Finansų ministerijai Finansų kontrolės būklės ataskaita už 2004 metus neatskleidžia visų Ministerijos vidaus kontrolės duomenų tikslumo ir teisingumo, nes šioje ataskaitoje teikiami duomenys kasmet vasario 1 d., o Valstybės kontrolės

ataskaita teikiama vėliau, todėl dalis nustatytų pažeidimų ir finansų kontrolės trūkumų joje neatsispindi. Pateiktas finansų kontrolės įvertinimas nedetalizuotas.

Džiaugiamės, kad dalį nustatytų dalykų įstaigos ištaisė audito metu (detaliau pridedamuose raštuose).

13. REKOMENDACIJOS

Atsižvelgdami į 2004 audito metu nustatytus pažeidimus ir veiklos trūkumus bei pateiktus pastebėjimus, rekomenduojame:

1. Siekiant įgyvendinti apskaitos politiką ir atskleisti ją asignavimų valdytojo atžvilgiu, užtikrinant suvestinės atskaitomybės sudarymo principus ir metodus bei kontrolės procedūras, parengti ir patvirtinti specialiąsias suvestinės finansinės atskaitomybės sudarymo taisykles, kuriose detalai būtų aprašyti rengimo metodai ir procedūros, dokumentuotas kitų subjektų pateiktų duomenų pagrindimo bei jų įtraukimo į suvestinę finansinę atskaitomybę kontrolės procedūros. Šiose taisyklėse numatyti suvestinio balanso apjungimo su ministerijos balansu procedūras ir ypatumus, atliekamos kontrolės procedūras, išlaidų sujungimo bei balanso ryšio su kitomis atskaitomybės formomis sutikrinimo kontrolės procedūras.

2. Atsižvelgiant į asignavimų perdavimo platų spektrą įstaigoms (mokslo, viešosioms, kitiems subjektams – ne ministerijos pavaldžioms įstaigoms), parengti kontrolės procedūrų taisykles (aprašus), kuriuose būtų dokumentuota, kaip ir kas konkrečiai vykdo kontrolės procedūras, šiose įstaigose patiriamų faktinių išlaidų srityje.

3. Stiprinti pavaldžių įstaigų apskaitos ir priežiūros kontrolės procedūras, kurios užtikrintų teisingą pajamų už suteiktas paslaugas ir išlaidų įvertinimą apskaitoje ir finansinės atskaitomybės formose bei savalaikią gautų pajamų mokėjimą į valstybės biudžetą ir teisingą jų panaudojimą.

4. Inicijuoti veiklos (komunalinių paslaugų teikimas), kuri nėra numatyta pavaldžių įstaigų nuostatuose, nutraukimą arba papildyti įstaigų nuostatus (statutus) bei pareikalauti iš pavaldžių įstaigų teisingai planuoti ir šiai veiklai vykdyti naudoti Specialiosios švietimo plėtros pajamas. Nustatyti kontrolės procedūras, kurios užtikrintų, kad biudžeto lėšos nebūtų naudojamos įsiskolinimams už suteiktas paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims dengti. Inicijuoti sutarčių su tiekėjais sudarymą, kuriose nebūtų numatyti atsiskaitymai už tretiesiems asmenims suteiktas paslaugas.

5. Pavesti ir nustatyti terminą pavaldžioms įstaigoms, atsižvelgiant į nustatytus pažeidimus bei pastebėjimus, atlikti apskaitos registruose ir finansinėse ataskaitose atitinkamus sąskaitų koregavimus ir sudarytose ketvirtinėse ar pusmetinėse finansinėse ataskaitose pateikti teisingus duomenis, paskirti atsakingą asmenį, kuris atliktų kontrolės procedūras ir įsitikintų, kad įstaigos atliko visus reikiamus veiksmus, taisydamos apskaitos ir finansinių ataskaitų duomenis.

6. Nustatyti papildomas kontrolės procedūras ir sustiprinti darbuotojų atsakomybę už tinkamą sutarčių parengimą.

7. Siekiant įsitikinti teisingu skirtų asignavimų panaudojimu, nustatyti reikalavimus dalykinių ataskaitų turiniui ir formai. Nustatyti konkrečias kontrolės procedūras, kurias turi atlikti darbuotojai, gavę dalykinėse ataskaitose nepakankamą arba nepatikimą bei netinkamai dokumentuotą informaciją, ir numatyti jų atsakomybę už informacijos kontrolę.

8. Sukurti kontrolės procedūras, kurios užtikrintų vykdomų rekonstrukcijos darbų (kai už rekonstrukcijos darbus apmoka Ministerija ar jai pavaldi įstaiga) teisingą apskaitą ir perduodamų rekonstrukcijos sąnaudų tvarką, įstaigoms, kurių objektai buvo rekonstruoti.

9. Nustatyti iš centralizuotų lėšų įsigyjamo turto perdavimo kontrolės procedūras, kurios užtikrintų savalaikį ir teisingą turto perdavimą įstaigoms.

10. Aptarti ir apsispręsti, kokiais būdais stiprinti vidaus kontrolę kaip sistemą, nes šiuo metu egzistuojančios atskiros kontrolės priemonės neleidžia išvengti klaidų ir mūsų nuomone neveikia kaip sistema.

Džiaugiamės, kad Ministerijos vadovybė dalykiškai reagavo į audito metu pateiktas pastabas ir siūlymus, ėmėsi atitinkamų veiksmų, siekdama sureguliuoti aukščiausio lygiu administruojamas sritis. Patikslino Ministerijos valstybės sekretoriaus ir Ministerijos sekretorių administravimo sritis, atskirų struktūrinių padalinių nuostatus ir pareigybes. Pradėjo darbą iš administracijos padalinių atstovų įsteigta įstaigų koordinavimo komisija, kuri analizavo 2004 metų suvestinę atskaitomybę bei kitus klausimus. Reguluojamos ir kuriamos kontrolės priemonės Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų įsisavinimui. Stiprinama Vidaus audito skyriaus veikla siekiant nustatyti kontrolės priemones rizikos valdymui.

Tikimės, kad Ministerija atsižvelgs į Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu pavestas funkcijas bei finansų ministro 2002-05-21 įsakymu Nr. 139 Finansų kontrolės vadove patvirtintas nuostatas, atsižvelgiant į veiklos specifiką nustatys aiškius kontrolės tikslus pagal kiekvieną institucijos veiklos rūšį, parengs kontrolės procedūrų ir specialiąsias finansinės atskaitomybės rengimo taisykles ir tuo sudarys pamatinius pagrindus kontrolei kaip sistemai veikti.

Dėkojame Ministerijos darbuotojams už tarpusavio supratimą ir pagalbą atliekant 2004 metų finansinės atskaitomybės auditą. Tikimės, kad ataskaitoje nurodyti finansinės veiklos trūkumai ir pateikti pastebėjimai bus naudingi ir sudarys prielaidas dar kartą peržiūrėti Ministerijoje atliktus darbus bei įvertinti trūkstamos kontrolės vietas bei tam parengti atitinkamas priemones, kurios padėtų išvengti klaidų ir kitų neatitikimų. Tikimės konstruktyvaus bendradarbiavimo, atliekant kitų metų auditą.

Apie rekomendacijų įvykdymą iki 2005-11-01 prašome raštu informuoti Valstybės kontrolės Finansinio audito 5-ąjį departamentą adresu: Pamėnkalnio g.27, LT-01113 Vilnius.

Finansinio audito 5-ojo departamento
direktorė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Daiva Bakutienė

Ona Kunigėlienė

Susipažinome:

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras

Finansų apskaitos ir kontrolės skyriaus vedėja

Remigijus Motuzas

Kristina Želudevičienė